БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

40-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 124 (10185) | 1963 оной майн 28, вторник | Сэн 2 мүнгэн

РЕСПУБЛИКЫН 40 ЖЭЛЭЙ ОЙН ХҮНДЭЛЭЛДЭ СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨ ШЭНЭ ХҮСЭТЭЙГӨӨР ДЭЛГЭРҮҮЛЭЕ!

Түнхэнэй, Хяагтын, Зэдын управленинүүдэй ажахынууд шэниисэ тариха түсэбөө дүүргэбэ. Кукуруза, хартаабха түлэг таригдана. Хүрбын совхоздо һаалиин гүүртэнүүд эмхидхэгдээ.

* * *

Онохойн совхозой Үнэгэтэйн 2-дохи отделенини механизатор, ВЛКСМ-эй гэшүүн Андрей Харитонович Пахомов гурбадахи жэлээ полнин «хатаһ'е» ургуулха гэжэ хүсэлэл оролдолгоёо гаргажа байна. Энэ жэлдэ нүхэр Пахомов 150 гектар газарта кукуруза тариха уялга абанхай.

Нүхэр Пахомов кукурузаяа майн 25-һаа һуулгажа эхилээ. Мүнөө Городьба гэжэ участогтаа 60 гаран гектарта тарилга хээд байна. Кукурузашанай ажалда хүдэлмэришэн эхэнэрнүүд Пелагея Шурыгина, Елена Ерофеева гэгшэд туһална.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: А. Х. Пахомов кукуруза тарижа байна.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ОРОЛДОҺОНОЙ АШААР

НАРҺАТА, (телефоноор абтаба). Нарһатын совхозой 4-дэхи фермэ (эрхилэгшэнь нүхэр Рыгзенов) эртын тарилга дүүргэһэн тухайдаа элидхэбэ. 1970 гектар орооһото ургамалнуудые 12 хоног соо тарижа, майн 20-до дүүргэв. Газар хахалалган дээрэ трактористнууд Сергей Раднаев, Николай Житихин гэгшэд халаанайнгаа даабарие 120—130 процент ходо дүүргэжэ ябадаг. Цыдып Цыденжаповай, Бато-Мунко Бальжиновай, Алексей Матвеевэй тарилга хэдэг агрегадууд шалгаржа гараа.

Мүнөө фермын механизаторнууд орой таригдадаг ургамалнуудые түлэг дундаа тарижа байна.

Г. Бабуев,
совхозой кадрнуудай таһагай инспектор.

Хори.

—□◆□—

1,5 НОРМО

Онохойн совхозой нэгэдэхи отделениин Д. Дамбиевай хүтэлбэрилдэг тарян ажалай бригадын механизаторнууд эртын орооһото ургамалнуудые тарижа дүүргээд, хартаабха тарижа байнхай. Мүнөө эндэ 20 гаран гектар хартаабха таригдаа. Мүн кукуруза тариха газар хахалагдана. Илангаяа трактористнууд А. Хомяков, Б. Юролтуев, В. Шурыгин болон бусад жэшээтэ һайнаар ажаллажа, үдэр бүри 1,5 нормо дүүргэнэ.

Ц. Сандаков,
совхозой хүдэлмэришэн.

—□◆□—

Даабаряа үлүүлэн

Хяагтын үйлэдбэриин управлениин Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой механизаторнууд эртын ороoһото ургамалнуудые тарижа дүүргээд, газараа хахалжа эхилбэ. Эндэ трактористнууд И. Максимов, Е. Игумнов, Ю. Бурдуковский, Д. Шадрин болон бусад эршэтэ ажалаараа шалгарна. Тэдэнэр үдэр бүри даабаряа 120—130 процент хүрэтэр, һайн шанартайгаар дүүргэнэ.

В. Ванчиков.

Удэртэ 10 га тарина

Зэдын үйлэдбэриин управлениин «Красный Октябрь» колхоз кукуруза тарижа эхилээ. Түрүүшын гурбан үдэрэй туршада 30 гектарта кукуруза таригдаа. Кукурузашан Василий Сахаров үдэр бүри 7 гектарай орондо 10 га кукуруза квадратно-гнездовой аргаар тарина.

Мүн үсэгэлдэр Цыдемпил Цыденовэй звено кукуруза тарижа эхилбэ.

Д. Бадмажапов.

Республикын колхоз, совхозуудта хабарай тарилгын болон шэнэ газар хахалалгын ябаса тухай

1963 оной майн 25 мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Үйлэдбэриин управленинүүд	Бүхыдөө таригдаһаниинь	Тэрэ тоодо: шэниисэ	горох	кукуруза	хартаабха	Шэнэ газар хахалһаниинь
Улаан-Үдын	69	96	82	4	44	22
Түнхэнэй	67	100	97	9	50	4
Мухар-Шэбэрэй	67	97	94	6	25	42
Кабанскын	66	93	92	1	33	2
Хяагтын	62	100	86	2	25	41
Баргажанай	62	89	88	1	24	15
Хориин	59	98	115	—	10	3
Зэдын	58	100	95	3	10	21

* *

Эрид алхам

Хүрбын совхоз һү һаалгаар нёдондоной энэ үеынхиһээ эрид дабшалта хэбэ. Хэрбээ үнгэрэгшэ жэлэй январиин 1-һээ майн 1 хүрэтэр — дүрбэн һарын туршада —1592 центнер һүн һаагдаһан һаа, энэ жэлэй тэрэл үе соо 2114 центнер һаажа, һү абалгаяа 32,2 процентээр дээшэлүүлһэн байна. Майн түрүүшын арбан хоног соо нёдондонойхиһоо 89 центнерээр ехэ һүн һаагдаа.

Совхозойхид жэлэй эхиндэ тухашарад гээ һэн. Январьда 327 центнер һаахадаа 1962 оной тэрэ үеынхиһөө 135 центнерээр дутаад байгаа. Энэ ушар ажахын хүтэлбэрилэгшэд болон малшадай һанаае зобооһон байна.

Хамагай түрүүндэ малшадтай сутлаа хэбэ. Һү һаалгын доошолһон байдалтай тэдэнэрые танилсуулаа. Һаалиин гүүртэнүүд дээгүүр хүдэлмэриин үдэрэй гурим тогтоогоо. Тиихэдээ малаа нэгэ сагта эдеэлүүлхэ, уһалха, һааха гэжэ шидээ һэн. Үнеэдые үдэртөө гурба дахин һаадаг болоо. Малаа бүлеэсүүлһэн уһаар уһалдаг, концентрадаа бүрдүүг болгон худхажа уулгадаг болоһон байна. Концентрадаа һаагдаһан литр һүн бүхэнэй 200 грамм жэшээтэйгээр үгөө. Энэнь һү һаалгые эрид дээшэлүүлхэ арга олгобо.

Мүн үнеэдые һаахадаа, һүнэй үдхэн шэнгэниие илган хоёр ондоо һаба соо һаадаг болоһон байха юм. Тэрэнь һүнэй тоһолигые дээшэлүүлхэ арга олгоо. Түрүүшынгээ һаамые доторойнгоо хэрэглэмжэдэ гаргашалһан байна.

Һү ехээр һаалга гансахан үнеэдһээ болоно бэшэ, тэдэниие харууһалжа байһан хүнүүд—һаалишадһаа дулдыдана. Тиимэһээ хамагай түрүүндэ малшад тухай анхарал хандуулаа. Гүүртэнүүдээ зүдхэмжэтэй, ажалда үнэн сэхээр хандадаг хүнүүдээр бүридхөө. Ажалдаа шалгарагшадые урмашуулха хэмжээнүүд хараалагдаһан байна.

Тэдэ урмашуулгань — хүндэлэлэй грамота, шан гэхэ мэтэ барюулагдана. Мүн совхозой директорэй захиралтаар баясхалан соносхогдоно. Түрүүшүүл ендэр дээрэ гаргагдан, үбсүүндэнь лент зүүлгэгдэдэг болонхой.

Совхозой һаалишад, мүн гүүртэ, фермэнүүд өөһэд хоорондоо мүрысэнэ. Илаһан гүүртэдэ вымпел болон тут, фермэдэ Улаан туг барюулагдана.

Мүнөө бүхы гүүртэнүүд зуһаландаа гаргагдаа. Центнер һүнэй өөрынь үнэ 26 түхэригһөө 17 түхэригтэ хүрэтэр буугаһан байха юм.

Бэлшээриин үедэ гүүртэеэ үсөөн малтай болгон хубаарилха гэжэ шиидээ. Эндэ ходо нүүлгэгдэдэг гүүртэнүүд бии. Тэдэнь нэгэ газартаа 15 хоногһоо дээшэ байдаггүй юм. Совхозой һаалишад туталлаха шэнэ үнеэдые гүүртэдээ олоор барихагүй гэжэ оролдоно. Жэлэй эхинһээ хойшо һаалиин 886 үнеэдэй 649 толгойнь ороондо оруулагдаба. Тэдэнэйнь 120 толгойнь искусственна аргаар үрэжүүлэгдээ. Эндэ искусственна үрэжүүлгын хоёр пункт нээгдэнхэй.

Хүрбын совхозой малшад хахад жэлэйнгээ даабари республикынгаа һайндэрэй урда тээ дүүргэхын түлөө тэмсэнэ.

Т. Данчинов.

Залуушье һаа эрхимлэнэ

Екатерина Брянская үнэн сэхэ, шударгы ажалаараа гансашье Тельманэй нэрэмжэтэ колхоздо бэшэ, мүн Хяагтын үйлэдбэриин управлени дотор мэдээжэ болонхой.

Нүхэр Брянская оройдоо гурбадахи жэлээ һаалишанаар хүдэлжэ байбашье, жэл бүри һү ехээр һаажа, колхозой гэшүүдэй магтаалда нэгэнтэ бэшэ хүртэһэн байна.

— Манай Катя хээтэй гансааран өөрөө бултанһаа ехэ һү һаажа, түрүү ябахые оролдодоггүй, харин дүршэл шадабари багатай залуу һаалишадта ходо туһалжа, бүхы гүүртынгээ малшадые урагшань татахые оролдодог юм,—гэжэ һаалишад нүхэдынь хөөрэлдэдэг.

Нёдондо үбһэ тэжээлээр дутамаг байбашье, даажа байһан үнеэдэй түс бүриһөөнь 2000 гаран литр һү һаажа, толгой бүриһөөнь тугал абажа түлжүүлээ. Долоон жэлэй табадахи жэлдэ үнеэдэй харууһа, тэжээлгые улам һайнаар эмхидхэн, зүбөөр һаажа, түс бүриһөөнь 2500 литр һү һааха уялга абанхай.

— Эгээл мүнөө үедэ, үнеэдэй олоор түрөөд байхада, шадаал һаа һү ехээр һааха гэжэ оролдогдоно. 4 һара 20 хоногой туршада үнеэн бүриһөө 860 литр һаагааб. Мүнөө манай республикын 40 жэлэй ойе тэмдэглэхэеэ байна гээшэ. Энэ үдэрые баһал ажалай амжалтаар угтаха һанаатайб. Тиимэһээ июлиин 1 болотор үнеэн бүриһөө 1300 литр һү һааха уялга абаад, тэрэнээ бодото дээрэнь бэелүүлхээр оролдожо байнаб,—гэбэ.

Шударгы, оролдосотой һаалишан нүхэр Брянскаягай хэлэһэн үгэдөө хүрэхэ байһандань лаб этигэмээр.

В. Михайлов.

> Мэргэжэлтэд дурадхана

ГОРОХОЙ БАЯН УРГАСЫН ТҮЛӨӨ ОРОЛДОХО

Манай республикын эрхэ байдалда горох һайнаар ургадаг гэжэ үнинэй мэдэгдэнхэй. Үнгэрэгшэ жэлдэшье горох таріһан ажахынууд яһала һайн ургаса абаһан байна. Илангаяа Кабанскын, Байгалай, Шергинскэ, Баргажанай совхозууд горох ехээр ургуулжа, тэрэниие гүрэндөө тушааһан байха юм.

Мүнөө жэлдэшье республикымнай колхоз, совхозууд горохой тарилга нилээд үргэдхөө. Зорилго юуб гэхэдэ, энэ ургамалай тарилгын хойноһоо оролдосотойгоор харууһалжа, хаа хаанагүй баян ургаса абаха шухала.

Мүнөө горохой тарилга гол түлэб дүүргэгдээ. Кабанскын, Зэдын үйлэдбэриин управленинүүдэй ажахынууд горохойнгоо тарилга борнойлжо эхилээ. Ургамалай гараадүй, гаража байха үеэр газарыень борнойлжо үгэхэдэ айхабтар ехэ аша туһатай гэжэ түрүүшүүлэй дүй дүршэл харуулна.

Тарилгын һүүлээр 4—7 хоногой үнгэрһэн хойно түрүүшынхеэ борнойлогдоно. Тиигээд ургамалай 3—4 набшаһатай болоод байхадань дахин борнойлходо һайн. Юуб гэхэдэ, энэ үеэр горохой үндэһэн 15—20 сантиметр ута болоод байдаг. Тиихэдэ буртаг үбһэнэй үндэһэн 5—6 сантиметр байдаг гээшэ.

Ургамалые энэ үедэнь борнойлходоо үдын хойно, дулаан байхада, ургамалай хухархаар бэшэ болоод байхада, зурууд ыень хүндэлөөшэнь гү, али һөөлжүүлэн борнойлхо хэрэгтэй.

Буряадай хүдөө ажахын туршалгын станциинхид 1962 ондо горохой тарилга дээрэ борнойлго хээд туршаһан юм. Тиихэдэнь хоёр удаа борнойлогдоһон газарта буртаг үбһэнэй 74 процентнь усадхагдаһан байгаа. Зүгөөр горохой миил 16,2 процентнь гэмтэһэн байха юм.

Горохой ургаса дээшэлүүлхын тула тэрэниие хуряалгада эртээнһээ бэлдэжэ, саг соонь хадажа, хуряажа абаха шухала. Нёдондо республикын колхоз, совхозууд горохой ургаса ехээр абаха байһан аад, тэрэниие оройтожо хуряаһан дээрэһээ нилээд ехэ ургасаяа алдаһан байна. Жэшээнь, Байгалай совхоз гектарай 10 гаран центнер горох суглуулһан байна. Теэд энэ совхозой 2-дохи, 3-дахи отделенинүүдтэ гараһан ургасын 50 процент газарта һайража унаһан байха. Иимэ баримтанууд бусадшье ажахынуудта үзэгдөө һэн.

Зарим колхоз, совхозууд горох хадаха түхеэрэлгые саг соонь бэлдээгүй байжа ехээр тухашараад, ургасаяа алдаһан байна. Льговско туршалгын станциин зохёон гаргаһан түхеэрэлгэтэй сенокосилкануудые олохон ажахынууд саг соонь бэлдээгүй байшоо.

Мүнөө жэлдэ эдэ алдуу эндүүнүүд дабтагдаха ёһогүй. Горох хуряаха машина, түхеэрэлгэнүүд эртээнһээ бэлдэгдэхэ ушартай.

Горохые ямар үедэ амяарлан хадажа эхилбэл зохид гээшэб? Горохой буурсагууд бултадаа нэгэн доро хатуу болодоггүй хадань, тэрэниие амяарлан хуряагаад, хожомынь баалда хатаагаад суглуулан сохиходо зохид гэжэ дүй дүршэл харуулба. Тиимэһээ горохой доодо захын хоёр дабхар буурсагуудай хатуу эдеэтэй болоод байхалаарнь хуряажа эхилхэдэ хамаагүй. «СК-3», «СК-4» комбайнуудые хэрэглэжэ, барабануудыень минута соо 400—500 эрьехээр тааруулжа хүдэлгэхэдэ зохид гэжэ дүй дүршэл гэршэлнэ.

Хуряагдажа абтаһан горохые зүбөөр хадагалжа шадаагүй дээрэһээ олон ажахынууд тэрэниие гутааһан байха юм. Иимэ ушар Хориин үйлэдбэриин управлениин Яруунын, Чисаанын совхозуудта, Мухар-Шэбэрэй управлениин Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо үзэгдөө һэн. Эдэ ажахынууд горох хуряаһанайнгаа һүүлээр хүсэд сэбэрлэнгүй тоог дээрэ обоолоод, удаан хэбтүүлһэн юм. Тэрэнь бороодо орожо, гуташаһан байгаа. Иигэжэ хадагалагдаһан горохһоо һайн үрэһэн абтахагүй байһаниинь мэдээжэ.

Тиимэһээ хуряагдажа абтаһан горохоёо заашье хэбтүүлэнгүй, тэрэ доронь сэбэрлэжэ абаад, хуурай газарта хатааха шухала. Илангаяа үрэһэндэ хаагдаһан горохые газар дээрэ миин хэбтүүлжэ болохогүй. Удаан хэбтэбэл, ургаха хүсэеэ алдаха байна бшуу. Сэбэрлэгдэжэ хатаагдаһан горохой үрэһэн хуурай амбаарта хадаглагдаха ёһотой.

А. Цыпенко,
Буряадай хүдөө ажахын туршалгын станциин ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэ.

Л. Шехина,
Хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ министерствын ахалагша агроном.

...татор тэмсэлшэ, ...а хүн байха ёһотой

...зуудай ажал... таряа, мяха, ...хоолой бусад ...ид ехээр аба... ...алаар уялга ...рилгонуудые ...й. Эдэ уялга... ...калтатайгаар ...лөө тэмсэлэй ...ата—хабарай ...н байна. Мү... хойноһоо ха... ...эхэ, техникэ ...е хуряалгын ...элэдхэхэ ээл... орожо ерэбэ. ...продуктнуу... ...абахын түлөө ...алхы мүры..., шэнэ, түрүү ...тэйгээр дэм... ...охо хүдөөгэй ...д ехэ үүргэ ...атай.

...рай үедэ олон ...рганизацинууд ...ужүүлэн бол... ...йн дүршэлөөр ...ээ саашадань ...эрүүлхэ, хү... ...адай эдэбхи ...м бадаруулха ...риин управле... ...артийна эхин ...удай шухалын ...го мүн.

Усть-лабинска ...управлениин ...организациин ...ада һургаал ...зүйлнүүд бии ...н хэлэе. Эндэ ...эй, политико... ...хүдэлмэриин ...вой стан бо... ...ом. Таряашад... ...айра, столово... ...булангууд тү... Полевой стан ...лекци болон ...шагнажа бо... ...клубууд бо... ...жэнүүдэй хү... ..., агитбрига... ...һайханай бүл... ...ивүүд ходо ...Хүнүүдые хү... ...олбосоруулха ...бүри хүдэлхэ ...коммунистнууд ...ал хэрэгтээ ...тэйгээр хан... ...шээ харуулна. ...онтойгоо суг, ...ада тэдэниие ...уряалжа яба... ...а коммунис... ...уялга. Мү... ...яашад поли... ...хонон байна, ...тийна хүдэл... ...пропагандист, ...ишье мүн лэ ...а ёһотой.

...ээ өөрөө һай... ...шэнэ, түрүү ...ө эдэбхитэй... ...коммунист ...эгшэ гү, али ...и гү, өөрэ... ...зоригжуул... ...габьяада эл... ... Жэшээлэн ...элые тараа... ...ад үзэе. Пар... ...тэс тэмсэлшэ, ...гү, али агита... ...үүдэй жэшээ ...юрэнхы уряа... ...хизаарлаха... ...юумые тэрэ ...ээр анхарал ...алжа, тииһэн ...энээ ажахы, ...бүхэндэ нэб... ...отоор туһал... ...зуура дүй дүршэлые гүнзэгыгөөр шэнжэлхэ, согсолхын орондо, тэрэниие нэбтэрүүлхэ талаар ёһотой һайнаар хүдэлхын орондо халирхай, хэндэшье хэрэггүй шашалдаа дэлгэрүүлдэг хүдэлмэрилэгшэдэй үшөө ушардагынь гэмшэлтэй.

Экономическа талаараа һула ажахынуудта пропагандистнуудай, агитаторнуудай, партийна хүдэлмэрилэгшэдэй онсо анхарал хандуулагдаха зэргэтэй.

Ямар аргаар энээниие туйлахаб, ямар онол арга хэрэглэхэб, урдын дүршэлһөө юуеынь абахаб, юуеынь орхихоб? — иимэ асуудал мүнөө хүдөөгэй олон коммунистнуудай сэдьхэл хүдэлгэнэ. Россин Федерациин үйлэдбэриин управленинүүдэй начальнигуудай, парткомуудай секретарьнуудай мартын зүблөөн дээрэ тэмдэглэгдэһэнэй ёһоор, олониитэ зонтойгоо саг үргэлжын холбоо барисаатайгаар хүдэлдэг, колхознигуудай болон совхозуудай хүдэлмэришэдые ажалай эрхим һайн жэшээ дээрэ хүмүүжүүлдэг партийна органууд амжалта туйладаг байна. Коммунист бүхэн ажалшадые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадаха ёһотой гэһэн эрилтэ тэдэнэр табидаг юм.

Онсо шухала энэ хүдэлмэриһөө мүн хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд зайсаха ёһогүй. Юуб гэхэдэ, тэдэнэр дүй дүршэлөөр баян, политическэ талаараа бэлэдхэлтэй хүнүүд. Тэдэнһээ ондоо хэн тиимэ ехэ эдэбхитэй пропагандистнууд болон агитаторнууд байжа шадаха гээшэб?! Тэрэшэлэн хөөрэлдөөнэй үедэ гараһан орёо асуудалнуудые шиидхэхэ, ажалшадай эрилтэ болон һанамжануудые дүүргэхэ арга боломжо тэдээндэ ехэ ха юм. Энэ арга боломжые шадамараар хэрэглэхэ, бүхы коммунистнууд, үйлэдбэриин түрүүшүүл, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, багшанар, врачнууд болон хүдөө ажахын бусад интеллигентнэрые хүн зоной дунда ябуулдаг эдэбхитэй политическэ хүдэлмэридэ оролдосотойгоор хабаадуулха, агитационно-пропагандистска ажал ябуулгада дүршүүлхэ хэрэг шэнэ партийна органуудай, эхин организацинуудай зорилго мүн болоно.

Полевой хүдэлмэриин үедэ хүнүүд үни саг соо тосхон һууринһаа холо байдаг. Тиимэһээ тэдэниие культурно-ажаһуудалай талаар хангаха, анхарал оролдолго гаргаха тухай гансашье ажахын хүтэлбэрилэгшэд бэшэ, харин хүдөөгэй коммунист бүхэн хододоо һанажа ябаха зэргэтэй.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудые саашадань хүгжөөхэ талаар ехэ зорилгонууд хүдөөгэй ажалшадай үмэнэ табигдаад байна. Эдэниие амжалтатайгаар шиидхэлгэдэ хүдөөдэхи бүхы эмхидхэхы политическэ хүдэлмэри зорюулагдаха ёһотой.

(«Правдын» майн 27-ной түрүү бэшэгһээ).

...стро Рус, Н. С. Хрущев Хара Кавказдахи эрьедэ ерэбэ

...ликын Социа... ...Нэгэдэмэл ...альна хүтэл... ...хи секретарь, ...Фидель Ка... ...С-эй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев амархаяа Хара далайн Кавказдахи эрьедэ майн 24-дэ ерэбэ.

(ТАСС).

...Верховно Соведэй Президиумэй Л. И. Брежнев Иран ошохо болобо

...шах дээдэ ту... ...ед Реза Пех... ...он Иран оро... ...Верховно Со... ...эй Түрүүлэг... ...ые уряа. Энэ ...Брежнев хү... СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежнев 1963 оной ноябриин 16-да албанай хэрэгээр Иран ошохо гэжэ үгэеэ ойлголсогдоһон байна.

"Космос-18" ниидэһээр

...дабшадаг «Космос-18» гэжэ ээлжээтэ хэмэл ... 24-дэ Советскэ Союзда табигдаа.

...16-да ТАСС-ай соносхоһон программын ёһоор, ... саашадаа шэнжэлхын тула шухала болохо науч... ...одон дээрэ тодхогдонхой.

...даа гараад, түрүүшын үедэ Газарые 89,44 мину... ...хо зуураа, Газарай нюруунһаа эгээн холонь (апо...) ...эгээн дүтэнь (перигей) 209 километртэ, экватор... ...шута һөөлжүүгээр ниидэнэ.

...раһаа гадна, 19,996 мегагерцинн частота дээрэ ...атчик, замыень наринаар хэмжэхэ радио-түхеэ... ...олон научна аппаратурын хүдэлмэри тухай мэ... ...дамжуулха радиотелеметрическэ оньһото түхеэ... ...рогдонхой.

...огдоһон аппаратура һайнаар хүдэлнэ.

...үдые тоололго-согсололгын центр шэнжэлжэ

Республикынгаа 40 жэлэй ойе угтуулан

Хүсэтэ индустриин хүгжэм доро...

Буряадай ажалшад республикынгаа 40 жэлэй ойе ехэ баяртайгаар угтахын хойноhоо шармайн оролдожо байна. Революциин урда тээ Буряад оромнай хаанта Россиин гээгдэнги хизаарнуудай нэгэн байhанинь мэдээжэ. Тиихэдэ үмсын түлөөрхэн мал ажалтай байhан юм. Өөдтэй промышленность гэжэ байгаагүй. 1912—1913 онуудта миил 13 промышленна предприяти бии hэрэтэй аад, гол түлэб мал ажалай түүхэй эд буйлуулдаг, таряа тээрмэдэдэг hэн гэхэ.

Нютагай байгаалиин баялигууд ашаглагдадаггүй шахуу байгаа. Ашаг шэмэ багатай мал ажалhаа абтадаг түүхэй эдые хүсэд hайнаар буйлуулагдадаггүй, зарим тэдынь лэ Россиин түбэй завод, фабрикануудта эльгээгдэдэг бэлэй.

Агуухэ Октябриин социалис революци СССР-эй арадуудай, тэрэ тоодо Буряад ороной, ажалшадай түүхэдэ шэнэ үе сагые нээhэниинь элитэ. Тиигэhээнинь аша туhаар өөрын территоритой автономито республика болоод, ажахын, соёл культурын талаар хүгжэн hалбарха угаа ехэ арга боломжонуудые хангагдаа.

Буряадай промышленностиин хүгжэлтэ Советскэ Союзай социалис индустриализациин таhаршагүй хубинь болоно. Ороной үйлэдбэрилгын хүсэ ехээр хүгжөөхэ тухай ленинскэ национальна политика бэелүүлhэнээ, Совет гүрэнэй, ахаа дүү арадуудай саг үргэлжэ туhа хүргэжэ байhанай ашаар лэ уданай экономическа гээгдэлэй усадхагдаа.

Капитальна барилга үргэн далайсхагдан эрхилжэ, шэнэ предприятинуудые ашаглалгада олоор оруулжа, республикымнай промышленность байгуулагдаа. Имагтал социалис байгуулалтын үедэ республикымнай мүнөөнэй хүгжэнги промышленностиин бүхы hалбаринууд хүгжөөгдэжэ эхилhэн юм. Урдань тон гээгдэнги байhан электрын элшэ хүсэн промышленностиин гол шухала, бэеэ дааhан hалбари, республикын арадай ажахын саашадаа хүгжэхэ үндэhэ hууринь болоо. Улаан-Үдын, Баян-Голой, Тимлюгэй гэхэ мэтэ томо электростанцинууд баригдаа. Тэрээнhээ гадна, промышленность, хүдөө ажахы болон транспорт дээрэ олон тоото бага электростанци, электро-түхеэрэлгэнүүд тодхогдонхой. Хэрбээ 1923 ондо республика дотор 300 мянган киловатт-час электроэнерги үйлэдбэрилэгдэдэг байгаа hаа, мүнөө тэрэнэй хүсэн хэдэн зуугаад миллион киловатт-час тоологдоно. Республикын томо электростанци болохо Улаан-Үдын ТЭЦ Улаан-Үдэ городые, эндэхи промышленна предприятинуудые, мүн олон ажамагые электрын элшэ хүсөөр хангана. Иимэ элшэ хүсэнэй ехээр үйлэдбэрилэн гаргагдаха тума коммунизмын илаха гол зүйл—ажалай бүтээсэ улам дээшэлүүлэгдэнэ.

Буряадай арадай ажахы өөрын түлишэ—Галуута-Нуурай шулуу нүүрhэ хэрэглэнэ: эндэхи шулуу нүүрhэн республикын промышленность, транспорт, мүн ажахуудай хэрэгцээые хангана. 1962 ондо Галуута-Нуурай уурхайнуудhаа 846,3 мянган тонно нүүрhэн малтагдан абтаа. Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай электростанцие хүдэлгэхын тула нёдондо жэл Баян-Голдо 95,5 мянган тонно шулуу нүүрhэн малтагдаа, хэрэглэгдээ.

Республикын байгаалиин баялигуудые эмхитэй hайнаар, түсэбтэй ёhоор бэдэрэн шэнжэлhэнэй ашаар шухала хэрэгтэй олон зүйлэй ашагта малтамалнууд олдоо, тэдэнэй нилээд хубинь ашаглагдажа байна. Буряад оромнай хомор металлнуудаар элбэг баян юм. Эдэниие малтан абажа, арад зоной аша туhада зорюулжа эхилhэн ушар республикын промышленностиие хүгжөөлгын түүхэдэ шухала зүйл болоно. Гушаад онуудай тэн багта ашаглагдажа эхилhэн Зэдын вольфрам-молибденэй комбинат мүнөө үеын эди шадалтай техникээр зэбсэглэгдээд, Эхэ ороной томо предприятинуудай тоодо ороно. Мүнөө үедэ Буряадай АССР үнгэтэ металлнуудые малтан абаха, ашаглаха талаар Союз дотороо бараг түрүү hуури эзэлнэ.

Алта малтан абалга промышленностиимнай үнинэй hалбари юм. Бүри XIX зуун жэлэй түрүүшын хахадта хүгжөөгдэжэ эхилhэн энэ hалбари мүнөө үеын оньhон машинануудтай үйлэдбэриин үндэhэ hуури дээрэ эрхилэгдэнэ, алта малталгын ажал оньhожоруулагдана.

Барилгын материалнуудай промышленность шэнэдхэгдэн байгуулагдаа. Хирпиисэ, избёосхо галдадаг хуушан үйлэдбэриин оронда арадай ажахыда ехэ удха шанартай барилгын материалнуудай промышленность хүгжөөгдэнхэй. Цемент, шифер, шэл үйлэдбэрилгэ шэнээр эмхидхэгдээ. Орон доторо томохон тоотой Тимлюгэй цемент-шиферэй заводой продукци Сибириин, Алас-Дурна зүгэй, Дунда Азиин, Казахстанай, Уралай предприятинуудай хэрэглээмжые хангана. 1935 ондо баригдаhан Улаан-Үдын шэлэй завод 1940 ондо 2 миллион дүрбэлжэн метр соохын шэл үйлэдбэрилдэг байгаа hаа, 1961 ондо 6,9 миллион дүрбэлжэн метртэ хүргэгдөө. Тус заводой продукци мүн лэ олон хизаар, областьнуудта эльгээгдэнэ.

Машина бүтээлгэ, металл болбосоруулга республикымнай промышленностиин томо hалбари болоно. Бүтээн гаргагдадаг гол шухала продукциин дүрбэнэй нэгэ хубиие энэ hалбари эзэлнэ. Эхэ ороной-мнай зүүн зүгэй томохон завод—локомотив-вагон заhабарилгын завод 2-дохи табан жэлэй үеэр ашаглалгада оруулагдажа, машина бүтээлгын hалбариин эхи табиhан юм.

Түмэр замай транссибирскэ магистралиие электровозуудаар хангаха асуудалай шиидхэгдэхэтэй хамта тус завод түрүүшээр электровозуудые, hаядаа тепловозуудые заhабарилжа эхилээ. Сэлэн-Дүүмын модо болбосоруулдаг заводой продукци мүн лэ олон тээшэ эльгээгдэдэг болонхой.

Предприятинуудай үйлэдбэриие шэнэдхэн байгуулжа, «Бурятка-бель», «Электромашина», «Теплоавтоматика» гэдэг заводууд эмхидхэгдээд, машина бүтээхэ промышленностиин тусхай мэргэжэл тодорхойлогдоо. Иигэжэ республика доторнай электротехническэ hалбари хүгжөөгдэжэ эхилбэ. Металл болбосоруулдаг хэдэн предприяти элдэб янзын машина, түхеэрэлгэнүүдые заhабарилха мэргэжэлтэй болоо. Мүн эдэ предприятинуудта хүдөө ажахын машинануудай частьнууд, үргэн хэрэглэлэй металл зүйлнүүд, гэрэй хэрэгсэлнүүд, шаажан гүйлгэhэн амhарта гэхэ мэтэ хэгдэнэ.

Хурдан түргэн хүгжөөгдэжэ эхилhэн ой модоной промышленность республикын экономикодо онсо hуури эзэлдэг. Промышленна предприятинуудай бүтээн гаргадаг продукциин ехэхэн хубинь ой модоной промышленностьда тудана. «Забайкаллес» комбинадай оньhожоруулагдамал 12 леспромхоз жэл бүхэндэ 5 миллион үлүүтэй кубометр модо Эхэ орондоо үгэнэ. Модо болбосоруулдаг томо предприятинууд болохо Улаан-Үдын завод, Онохойн комбинат гэхэ мэтэ үйлэдбэринүүд жэлдээ 0,5 миллион кубометр хюрөөдэмэл материал бэлэдхэнэ. Республикын байгаалиин баялиг—ой модо хэрэглэхэ ороной томо предприятинуудай нэгэн болохо Сэлэнгын целлюлозно-картонно комбинат баригдажа эхилээ.

Мүн хүнгэн, эдеэ хоолой промышленность амжалтатайгаар хүгжөөгдэжэ байна. Сүхын арhанай заводые hэльбэн заhабарилхын хажуугаар шэнэ предприятинууд, тэрэ тоодо Зүүн-Сибирьтэхи гансахан—Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрика, мүн Хяагтын ба Улаан-Үдын трикотажно-нэхэлгын фабриканууд, Улаан-Үдын валенка даралгын ба оёдолой, Хяагтын, Улаан-Үдын гуталай фабриканууд ашаглалгада оруулагдажа, хүнгэн промышленностиин шэнэ hалбаринууд бии болгогдоо.

Нютагай түүхэй эд буйлуулан гаргадаг, эдеэ хоолой промышленность ехээр хүгжөөгдөө. Илангаяа мяханай промышленность хүгжөөхэ дүүрэн арга боломжо бии. 2-дохи табан жэлэй үедэ байгуулагдаhан мяха-консервын комбинат Зүүн-Сибирь дотор буйлуулагдадаг мяханай, мяхаар буйлуулагдадаг бусад зүйлнүүдэй 26—30 процентые, мяханай консервын 100 процентые хэжэ гаргана. Мүн республикымнай гол мүрэнүүд, уhа сөөрэмүүд шадар загаhанай комбинат, заводууд баригдаад, загаhа; загаhанай консервэ хэжэ, бусад область, хизаарнуудта эльгээжэ байдаг юм.

Хилээмэ бариха, талха татаха, кондитерскэ, үрэ жэмэсэй, тоhоной, hүнэй hалбари мүн лэ бии болоо. Эдэ предприятинуудай дундаhаа эгээл томонь Заудинска мелькомбинат, Улаан-Үдын hүнэй завод, Улаан-Үдын, Гусиноозерскын, Хяагтын, Захааминай хилээмэнэй заводууд болоно.

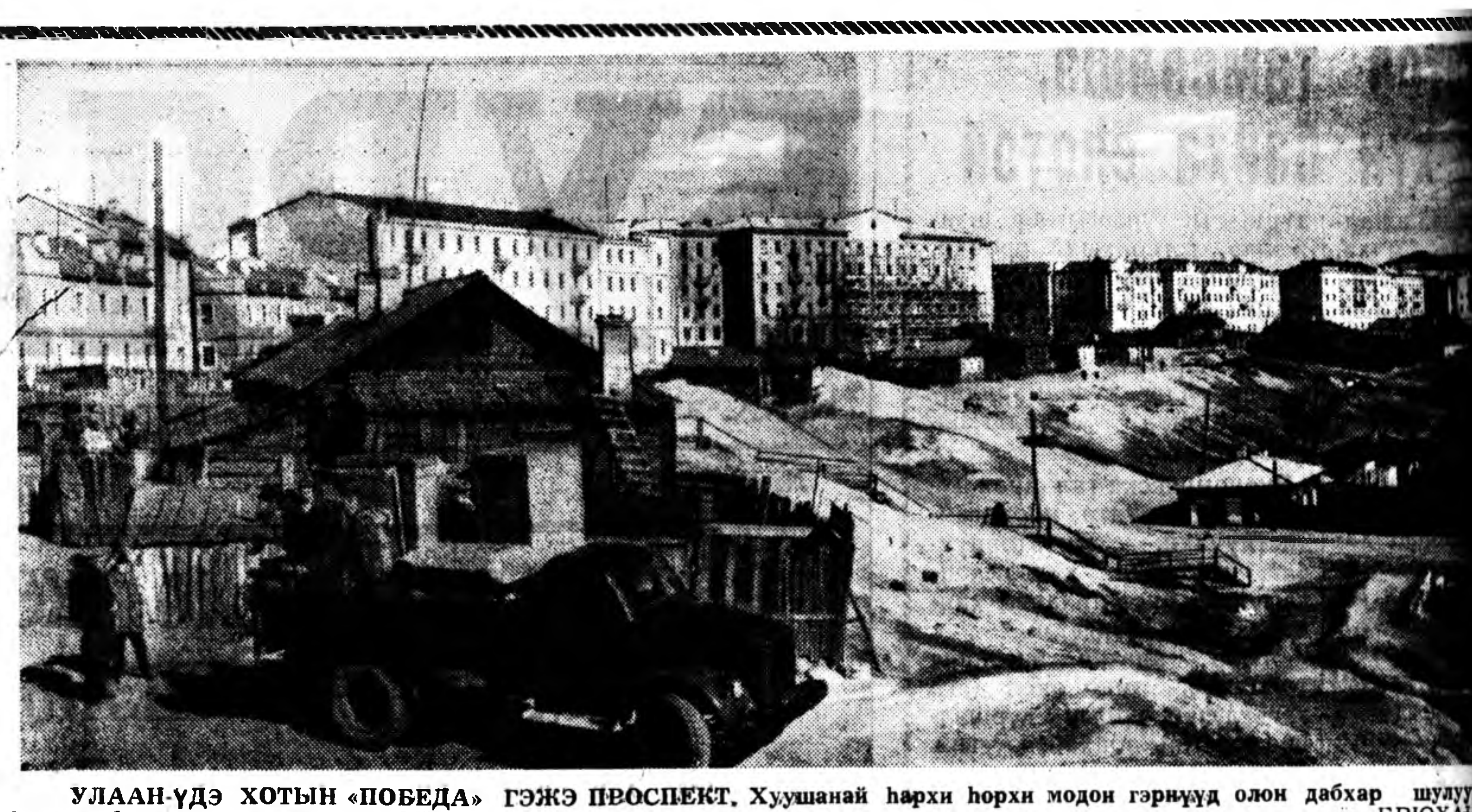
Республикымнай промышленность хурдан түргэн хүгжөөгдэнэ гэжэ тэмдэглэхээр. Энээнэй хүгжэсэнь ороной бүхы промышленностиин дунда зэргын хэмжээнhээ түргэн байна. Жэшээлхэдэ, продукци үйлэдбэрилэн гаргалгые 1913 онойхитой сасуулбал, 1940 ондо 20 дахин, 1950 ондо 29 дахин, 1962 ондо 72 дахин ехэ болоhон байгаа. Харин Советскэ Союз дотор энэ үе соо продукци үйлэдбэрилгэ туд тудтаа 7,6 дахин, 13,3 дахин, 44 дахин ехэ болоо.

Промышленна барилгын түсэб бэелүүлhэнэй, хүсэ ехэтэй промышленна предприятинуудые ашаглалгада оруулhанай үндэhөөр промышленна хүдэлмэришэдэй тоо ехээр нэмэhэн байна. Хүдэлмэришэн ангиин олон тоото кадрай, hалбари бүхэнэй мэргэжэлтэдэй ургаж гараhан ушар республикын промышленностиин ехээр хүгжэжэ байhые эли тодоор гэршэлнэ. 1923 онhоо 1962 он хүрэтэр хүдэлмэри[шэд] ба хаагшадай тоо 2... тэйгээр нэмээ. Т... промышленность, ... спорт дээрэ ажал...

Республикымнай ... хын гол hалбари... ность болоно гэх... ажахын үйлэдбэр... продукциин дүрб... хубиие эзэлнэ. ... камнай орон до... риальна районууд...

Партиин XXII ... хэбэринүүдые бод... лүүлэн, Буряад ор... промышленностя... бүри ехэ амжалта... тай.

экономи... кандида... эрдэм-ш... нэгэдхэмэл... ахалагша науч...

УЛААН-ҮДЭ ХОТЫН «ПОБЕДА» ГЭЖЭ ПРОСПЕКТ. Хуушанай hархи hорхи модон гэрнүүд олон дабхар шулуун hууряа буляагдан, түригдэжэ байна.

Ф. БРЮХАНЕН...

Хүгжэлтын зам заагдаба

Зүүн-Сибириин совнархозой партийно-ажахын эдэбхитэдэй суглаанhаа

Мүнгэ, материал гамтайгаар гаргашалха, механизм, агрегадуудые бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха, үйлэдбэриин арга боломжонуудые элирүүлэн хэрэглэхэ, эгээл шухала участогуудта мүнгэ зөөри зорюулан хэрэглэхэ гээшэ мүнөө үеын дайшалхы зорилго мүн болоно. Энэ шухала зорилго шиидхэлгэдэ Москвада үнгэргэгдэhэн промышленностиин, барилгын хүдэлмэришэдэй зүблөөн дээрэ анхарал хандуулагдаhан байгаа. Зүүн-Сибириин экономическа районой партийно-ажахын эдэбхитэдэй суглаан дээрэ мүн лэ энэ асуудал зүбшэн хэлсэгдээ.

Зүүн-Сибириин совнархозой түрүүлэгшэ **М. Н. Маркелов**, «Главвостоксибстрой» управлениин начальник **В. И. Прядко** гэгшэдэй хэhэн элидхэлнүүд, арга боломжонууд ба тэдэниие зүбөөр хэрэглэхэ гэhэн асуудалда зорюулагдаа.

Район доторхи ехэ арга боломжонууд гүйсэд hайнаар саг соогоо хэрэглэгдэнэгүй. Ушар иимэhээ промышленностьда ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, үйлэдбэриин гаргаша бага болгохо, продукци ехээр үйлэдбэрилэн гаргаха талаар горитой ажал хэгдээгүй байhаар. Экономическа районой ажалшад арадай ажахы хүгжөөлгэдэ зарим тэды амжалта туйлаа, валовой продукци гаргаха дүрбэ hарынгаа түсэб 104 процент дүүргэhэн байна. Нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада, продукци үйлэдбэрилэн гаргалга 11 процентээр, ажалай бүтээсэ 9,1 процентээр дээшэлүүлэгдээ. Энээнэй ашаар даабариhаа гадуур хэдэн миллион түхэригэй продукци бүтээн гаргагдаhан байна. Харин совнархозой 65 предприяти продукци бүтээн гаргаха даабаряа дүүргэжэ шадаагүй.

Ой модоной, модо болбосоруулгын, хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленность гээгдэжэ ябаhаар. Энээнэй гол шалтагаан юуб гэхэдэ, доторой арга боломжонууд муугаар хэрэглэгдэнэ.

Предприятинуудые гээгдэлhээнь гаргаха эрилтэ табигдана. Энэ эрилтэ дүүргэхын тула партийна, профсоюзна, комсомолой организацинуудай эмхидхэлэй хүдэлмэри hайжаруулха, партийно-гүрэнэй хиналта ёhотоор эмхидхэхэ хэрэгтэй.

Имагтал хиналта hайнаар эмхидхээд, предприятинуудые тусхай мэргэжэлтэй, хоорондоо хамжаhан үйлэдбэритэй болгобол, долоон жэлэй дүүрэтэр 180 миллион түхэригэй продукци түсэбhөө гадуур үйлэдбэрилэн гаргаха уялгаяа дүүргэжэ шадахабди гэжэ элидхэлшэ нүхэр Маркелов тэмдэглээ.

Мүн Зүүн-Сибириин барилгын организацинууд иимэ шэглэл баримталха ёhотой гэжэ нүхэр Прядко элидхэл доторо онсо зааба. Барилгашад энэ жэлдэ айхабтар ехэ—190 миллион түхэригэй барилгын ажал бүтээхэ ёhотой. Шэтын, Эрхүүгэй областьнуудта, Буряадай республика дотор хамта дээрээ 366,4 мянган дүрбэлжэн метр байрын гэр ашаглалгада тушаагдахаар хараалагданхай. Барилгын 18 трестын, промышленна 44 предприятиин мэргэжэлтэй кадрнууд «Главвостоксибстрой» управленидэ оролсоно. Харин барилгашад тэдэнэй урда табигдаhан зорилгонуудые дүүргэжэ шадаагүй байhаар. Барилгын дүрбэ hарын түсэб 89 процент дүүргэгдээ. Олон организацинууд, тэрэ тоодо «Бурятцелинстрой», «Бурстрой», 154-дэхи трестнүүд муугаар ажаллаhан зандаа.

Үгэ хэлэгшэд элидхэлшэдэй онсо тэмдэглэhэн асуудалда мүн лэ анхаралаа хандуулба.

Промышленностиие, барилгые партийна талаар хүтэлбэрилгэ hайжаруулха гэhэн ноябриин пленумэй шиидхэбэриие дүүргэхэ талаар ямар ажалай хэгдэжэ байhан тухай партиин Буряадай обкомой хоёрдохи секретарь нүхэр **Бирюков** хөөрөө.

Республикын промышленностьда түсэб дүүргэдэггүй предприятинуудай тоо үсөөрөө. Ой модоной промышленностиин гээгдэл усадхаха зорилгоор бүхы предприятинуудай ажал шэнжэлэгдээ, дутагдалнуудые усадхаха талаар хэмжээн абтаа. Иигэжэ ой модоной промышленностиин ажал hайжаруулагдаа, модо шэрэхэ дүрбэ hарын түсэбые бүхы леспромхозууд дүүргэжэ шадаа. Түсэбhөө гадуур 40 мянган кубометр модон шэрэгдээ. А. П. Кудряшовой даадаг бага комплексно бригадын үүсхэлээр hара соо 2 мянган кубометр модо бэлэдхэхэ гэhэн социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрбэ. Промышленностиие тусхай шэглэлтэй болгохо, түхеэрэлгэнүүдээ ашаг ехэтэйгээр хэрэглэхэ асуудал шиидхэгдэнэ, предприятинууд, барилгын талмайнуудта партийно-гүрэнэй хиналта муу бэшээр эмхидхэгдэнэ.

Партиин обкомой эмхидхэлэй хүдэлмэри hайжаруулха талаар ямар ажалай хэгдэжэ байhан тухай партиин Шэтын обкомой промышленна таhагые даагша нүхэр **Костромин** hонирхолтойгоор хөөрэжэ үгэбэ. Ажахын элдэб hалбариин секцинүүдэй технико-экономическа совет түрүү дүй дүршэлэй hургуулинуудай ажал хүтэлбэрилнэ, кадрнуудые хүмүүжүүлхэ асуудалаар саг үргэлжэ hонирхоно.

Продукциин шанарые hайжаруулха, коммунис ажалай түлөө мүрысөө бүри үргэнөөр дэлгэрүүлхэ тухай үгэ хэлэhэн нүхэд **Бирюков** (совнархозой үргэн хэрэглэлэй эд бараанай таhагай начальник), **Бондарь** («Иркутскалюминстрой» трестын коммунис ажалай бригадые даагша) тэмдэглээ.

Экономическа hуралсал hайнаар эмхидхэжэ, бүтээн гаргадаг продукциин өөрынь үнэ сэнгые үдэр бүхэндэ тоолодог болоhоной ашаар ямар амжалта туйлажа байhанаа Улаан-Үдын модоной заводой директор нүхэр **Шапиро** мэдээсэбэ. Нүхэд **Пчелкин** (КПСС-эй Эрхүүгэй хүдөө ажахын обкомой барилгын таhагые даагша), **Убеев** («Бурятцелинстрой» трестые эрхилэгшэ) хүдөө нютагуудта эрхилэгдэжэ байhан барилгын асуудалда анхаралаа хандуулаа.

СССР-эй арадай ажахын Совэдэй президиумэй гэшүүн **М. А. Брежнев**, Шэтын трестын барилгын управлениин начальник **Любич**, Кузбассай совнархозой түрүүлэгшын орлогшо нүхэр **Лобанов**, Красноярска совнархозой түрүүлэгшын орлогшо **Шмарев** суглаан дээрэ үгэ хэлээ.

Эдэбхитэдэй суглаанда хабаадагшад КПСС-эй Центральна Комитедтэ эльгээгдэхэ бэшэг баталан абаа.

Г. Эйхе,
манай тусхай кор...

ТҮРҮҮШҮҮЛДЭ ТҮШЭГЛ...

Республикымнай промышленностиин, барилгын хэдэ мянган хүдэлмэришэд үйлэдбэреэ нарижуулан hайжаруулха зорилгоор шэнэ техникэ, түрүү технологи, уралан нарижуулгын үнэтэ дурадхалнуудые нэбтэрүүлнэ.

Нилээд ехэ арга боломжо элирүүлэгдэжэ, экономико хүгжөөхэ хэрэгтэ зорюулагдана. Тэдэнээ hайнаар хэрэглэхэ, техникэ зүбөөр ашаглаха, түрүү технологи нэбтэрүүлхэ мүрысөөндэ шалгаржа гараhан түрүүшүүл олон. «Долоон жэлэй түсэбhөө гадуур эхэ орондоо 42 мянган кубометр модо үгэхэбди» гэhэн Алексей Павлович Кудряшовой бригадын үүсхэл модошодой дунда халуунаар дэмжэгдээ. Республикымнай леспромхозуудай 108 бага комплексно бригада түрүүшүүлэй жэшээгээр ажаллажа байна.

Локомотив-вагон заhабарилгын заводой арматурна цехэй үрэмдэгшэ Александра Васильевна Грехневагай үүсхэлээр хаа хаанагүй социалис мүрысөөн дэлгэрээ. Үйлэдбэриингөө арга боломжо элирүүлэн хэрэглэхэ, ажалай нормо дээшэлүүлхэ зорилгоор олохон хүдэлмэришэд ажалай шэнэ нормые дүүргэн, амжалта туйлана. «Электромашина» заводой түрүүшүүл ажалай нормые дээшэлүүлхын эрилтэ табяад, шэнэ уялга абанхай. Жэшээлхэдэ, хүдэлмэришэд Яковлев, Васильев, Симбалов болон бусад арга боломжоёо хаража үзөөд, нормоёо 10—20 процентээр дээшэлүүлээ. Улаан-Үдын шэлэй завод шэнэ техникэ, түрүү технологи нэбтэрүүлхэ талаар ехэ ажал бүтээнэ. Тиигэhэнэй ашаар түрүүшын кварталай түсэб 107,4 процент дүүргээд, Зүүн-Сибириин совнархозой иимэ предприятинуудай дунда түрүү hуури эзэлээ.

Республикымнай эгээл томо предприяти болохо локомотив-вагон заhабарилгын завод техническэ дэбжэлтын асуудал барагаар шиидхэнэ. Эндэхи олон цехүүдэй хүндэ ажал оньhожоруулагдажа, хэдэн шэнэ түхеэрэлгэ тодхогдоо, түрүү технологиин ёhоор булад, шэрэм шудхагдадаг болоо. Үйлэдбэреэ оньhожоруулhан, шэнэ, түрүү технологи, дүй дүршэл үргэнөөр нэбтэрүүлэн хэрэглэhэнэй ашаар ажалай бүтээсэ дээшэлүүлэгдэжэ, бүтээн гаргадаг продукциин өөрынь үнэ хямдаруулагдана, шэнэ зүйлнүүдые бага гаргашатайгаар, богони болзор соо бүтээхэ арга хангагдаа.

Республикымнай промыш[ленна предприя]... градай, Москв... водуудай дүй ... нэ. Манай ту... заводуудта о... танилсадаг, ту... ра шудалжа, ... тэй юумыень ... Тиигэhэнэй аш... дуудта 21 мян... арьбалалта үг... ябуулга бэел... Зүүн-Сибириин ... Буряадтахи те... сэлэй бюро те... тура шэлэн а... предприятину... хыень дура... шэнэ hонинто...

Зүүн-Сибир... Бур... мэдэ...

Эдэбхитэдэй ажалай ...

Хэдэн жэлэй туршада түсэбөө болзорhоонь урид дүүргэжэ, түрүү предприятинуудай тоодо оролсоhон «Электромашина» заводой коллектив долоон жэлэй табадахи жэлэй түсэбые мүн лэ амжалтатай hайнаар дүүргэжэ байнхай. Валовой продукци бүтээн гаргаха 1963 оной түрүүшын кварталай түсэб 109,7, товарна продукцяар—103,5 процент дүүргэгдээ, даабариhаа гадуур гурбан автокран, хэдэн электродвигатель бүтээн гаргагдаа. Тус заводойхид жэл бүхэндэ ажалай иимэ үрэ дүн хайшан гэжэ, ямар аргаар туйланаб гэхэдэ, эндэ уралан нарижуулгын ажал hайнаар эмхидхэгдэнхэй.

Эндэхи эдэбхитэй хүдэлмэришэд арга боломжоёо элирүүлэн хэрэглэжэ, түхеэрэлгэнүүдээ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглана, шэнэ, түрүү арга үргэнөөр хэрэглэнэ, шиидхэгдээгүй асуудалнуудта онсо анхарал хандуулна. Энээнэй ашаар уралан нарижуулгын дурадхалнууд үйлэдбэридэ зоримгойгоор нэбтэрүүлэгдэжэ, хүдэлмэришэдэй урда табигдаhан асуудалнууд амжалтатайгаар шиидхэгдэнэ.

Жэлэй түрүүшын кварталай туршада хамта дээрээ 13 мянган түхэригэй алмалта үгэхэ уралан нарижуулгын дурадхалнууд үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэhэн байгаа. Энэнь түсэбөөр хараалагдаhанда орходоо 4 мянган түхэригөөр үлүү болоно. Үйлэдбэриин 65 түрүүшүүл уралан нарижуулгын ажалда эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Хүндэ ажал оньhожоруулхэ, түхеэрэлгэнүүдые бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэхын тула заводой хүдэлмэришэдэй дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ электро-механическа цехэйхид түрүүлhээр. Жэлэй эхинhээ хойшо үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээд, 13 мянган түхэри-

гэй алмалта ... нарижуулгын ... халнууд түс ... шэдэй хуби... дэнэр 8 мянг... радхал үйл... рүүлбэ. Түс це... рижуулгын а... hайнаар ябуул... начальник М. ... дэлмэришэдэй ... зүбөөр эмхид... гаар, урал... асуудалда ех... дуулдаг. Мүн ... залуу инженер... асуудалаар хо... тэдэниие зүбөөр ... дэлмэришэдэй ... харуулна.

Пресс толо... чинков, А. ... эдэбхи үз... урала... хэл үйлэдбэр... хые оролдо... ээ жэлдэ 117... багалта ... үйлэдбэр... хоёр электро... часть... сые 11 да... лгаа.

Түмэрш... Иванович Е... тэй уралан ... жэ нүхэ... на. Тэрэнэй ... жэлэй ... халынь үйлэ... лэгдээд, 400 ... лалтын ... ажалай бүтэ... дээшэлүү... тонно булад ...

Заводой ... лагшад саа... хитэйгээр ... ройгоо арга ... лэн хэрэглэ... дүүлнэ.

Модо урадхуулга эхилээ

Онохойн модоной комбинадай рейдовэ участок. Эндэ Үдэ голоор урадхуулагдажа ерэhэн модоной уhан соо хэбтэхэнь харагдана. Уhаар модо урадхуулдаг арбаад гаран хүнүүд утанууд багорнуудые баринхай, модонуудые иишэ тиишэнь түлхинэ. —Үшөө, үшөө!—гэхэнь дуулдана.

Эндэмнай Василий Петрович Кислов Равиль Тимофеевич Адигалов хоёрой даадаг бригада хүдэлдэг юм. Бригада бүхэнэй 25 хүнhөө бүридэдэг. Тус бригаданууд хоёр халаанда ажалаа эмхидхэнэ. Тэдэнэр үглөөнэй 6 часhаа үдэшын арбан час болотор хүдэлнэ.

— Уржадэрhөө эхилжэ модон олоор урдаба, сүлөөгүй хүдэлхэ сагнай ерээ. Бидэнэр нэгэ халаан соо 126 кубометр модо урадхуулхын орондо, 200 гаран кубометр урадхуулнабди,—гээд хүдэлмэришэд мантай уулзахадаа мэдүүлбэ.

Тус рейдовэ участок энэ жэлэй модо урадхуулгын үедэ нэгэ миллион 233 мянган кубометр модо гаргаха түсэбтэй. Тэрэ тоодо май hарада 185 мянган кубометр модон гаргагдаха. Эгээ мүнөө 85 мянган кубометр гаргагдаад байна.

Рейдын бригадын гэшүүдэй дундаhаа модо урадхуулгын мастер Павел Карпуков, хүдэлмэришэд Иннокентий Коноплев, Семен Шаталов, Иннокентий Травкин, Алексей Белых, Михаил Валеев, Музгут Хузеев гэгшэд ажалай үльгэр жэшээ харуулна.

— Мүнөө жэлэй хабар ехэ хүйтэн байжа, модо урадхуулгаяа майн 13-да эхилээбди. Би модоной промышленностьда гушаад жэл хүдэлжэ ябанаб. Теэд энээнhээ урда, гушан жэлэй туршада иимэ орой, май hарын хахад багта модо урадхуулха хүдэлмэри эхилдэггүй байгаабди. Манай урда хабтайhан 25 мянган кубометр монсогор модон hая дээрэhээ урдажа ерээ,—гээд Онохойн рейдовэ участогай технорук Михаил Васильевич Хомяков хөөрэнэ.

Тус участогайхид республикынгаа 40 жэлэй ойн hайндэр болотор хахад миллион кубометр модо плотина соогуур урадхуулхаяа шармайн оролдонхой.

Нүхэд Кисловэй, Адигаловай бригаданууд голоор модо урадхуулха даабаряа холо үлүүлэн дүүргэхэ, республикынгаа 40 жэлэй hайндэрые ажалай бэлэгтэйгээр угтаха гэжэ оролдожо байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. П. Кисловэй бригадынхид ажалдаа.

С. Балдуевай фототекст.

БУРЯАД ҮНЭН
2-дохи нюур.
1963 оной майн 28.

Мүнөөдэр совет хилын сэрэгүүдэй байгуулагдаһаар 45 жэлэй ой гүйсэбэ

...оронойнгоо нангин хилэ хамгаалагшад

...эрэгүүдэй Главна управлениин начальник генерал-полковник П. И. ЗЫРЯНОВАЙ хөөрөөнһөө

...дээгүүршье, ха... ...йгааршье, Тунд... ...е СССР гүрэнэй ...г хүйтэн хойто ...халуун урда зүг... ...ан, аадар бороо ... совет хилэ са... ...баяа үнэн сэхээр

...сахюулай сэрэгэй ...партиин вождь ...Ленинэй нэрэтэй ...түүехэ Октябриин ...үлээр Владимир ...у Совет гүрэнэй ...эрэгүүдые байгуул... ...н. Тиигэжэ 1918 ...«Хилын харуулай ...ай» гэһэн декредтэ ...Ленин гараа та... ...р—совет хилэ са... ...

...иигшадай албан баа... ...иин болон гүрэнэй ...органуудай түүхэ... ...тэй. Хилын харуул... ...дарта уг заншалаа ...абажа ябана. Хи... ...сэрэгүүдэй бэхижэ... ...эгшэдэй Эхэ орон... ...партидаа үнэн сэхэ ...эхэн хүдэлмэри ре... ...Ф. Э. Дзержинский

...турша соо совет ...сэрэгүүд дайшалхы ...бажа гараа. Хэды ...байдалда ороошье ...ын харуулай сэрэг... ...орилгонуудые дүүр... ...дайсадые бута сохи... ...харин нягтаар сахи... ...эсэгэ ороноо хам... ...үедэ манай сэрэг... ...агаар нэрэеэ мүн... ...фашистнуудай гэн... ...одо, хилын харуу... ...застава захиралтагүй... ...застава бүхэн дай... ...эрэм болоһон юм. ...етскэ Союзай Ге... ...лейтенант Каймано... ...оро сэрэгэй ехэ бэ... ...шистнуудай доботол... ...тухай барижа бай... ...лейтенант Лопатинай

застава 11 суудхын туршада дайсадай урдаһаа баатарлигаар эсэргүүсэһэн байна.

Мүнөөшье болотор Эхэ ороноймнай баруун хилэ дээгүүр 1941 оной дайнда хилын харуулшадай байлдаһан газарнуудаар хуушан заставын гэрнүүдэй үлэгдэлнүүд, буугай годиишоһон жаданууд, пулемёдой диск, пистоледүүд олдодог. Хилын сахюулшад Эхэ оронойнгоо нангин хилые һүүлшынгээ һомон болотор хамгаалаа.

Саашадаа дайнай үедэшье хилын сахюулшад Совет Армиин зэргэдэ, партизанска отрядуудай жагсаалда дайсадтай эрэлхэг зоригтойгоор тэмсэһэн байха юм.

ХИЛЫН САХЮУЛШАДАЙ МҮНӨӨ ҮЕЫН АЛБАН ТУХАЙ ХЭЛЭБЭЛ...

Эхэ оронойшнай хуурай газартаршье, далай дээгүүршье гараһан хилэ дээрэ мүнөө амгалан тайбан үедэшье дайшалхы ажабайдал оршоһоор. Социализмын дайсад бүхы харата муухай аргаар манай Эхэ ороной хүсэ шадалые һуларуулха, сэрэгэй болон гүрэнэй нюусые мэдэхэ хүсэлэнтэй. Тиимэһээ манай сэрэгшэд хариин тагнуулай агентнуудай хэрэглэдэг аргануудые шудалжа, тэдэнэрһээ Эхэ оронойнгоо хилэ нарин нягтаар сахижа байна. Мүнөөдэрэй албан хилын харуулшадай хёрхо, политическэ үндэр мэдэрэл бодолтой байһыень эли тодоор харуулна. Дайнай һүүлэй жэлнүүдтэ гайхамшагта шэн габьяа харуулһан сэрэгшэдшье бии. Жэшээлхэдэ, Александр Коряков, Иван Васюхино, Михаил Козлов болон бусадшье Эхэ оронойнгоо аюулгүй байдалай түлөө ами наһаяа үгөө.

Хариин тагнуулай агентнуудай харата муухай хэрэгүүдые, тэдэнэй хилэ дабаха олон һэдэлгэнүүдые манай сэрэгшэд элирүүлэн усадхаһан байха юм. Жэшээнь, байгша оной январь һара соо Дунда Азиин хилэ дээрэ манай сэрэгшэд дайсантай тулалдажа, 240 мянган түхэригэй контрбандна эд бараа тэдэнэй һабарһаа мулталһан байна.

Офицер Вербовскиин заставын сэрэгшэд эрэлхэг зүрхэтэй, хёрхо сахюулшад байһанаа һаяхан харуулба. Мүн заставын начальник капитан Астафьев, рядовойнууд Жиглов, Войт гэгшэдһээ бүридэһэн хилэ харагшадай наряд һайнаар зэбсэглэгдэһэн бандидуудые усадхаа.

Жэлһээ жэлдэ манай хилын харуулшадай дайшалхы шадабари мэргэжэл дээшэлнэ. Манай сэрэгэй эдэбхитэй хүсэн болохо коммунистнууд, комсомолшууд хилын харуулай нангин хэрэгтэ арюун хубитаяа үнэн сэхээр оруулна. «СССР-эй гүрэнэй хилые хамгаалгада шалгарһанай түлөө» гэһэн медаляар 580 комсомолшууд шагнагданхай, мүн ВЛКСМ-эй ЦК-гай грамотаар 1700 сэрэгшэд шагнагданхай.

Хилын харуулшад өөрынгөө баатар албанда дуратай, тэдээндэ олгуулагдаһан этигэл найдабаряар омогорходог. Энэ омогорхол үеын үеһөө дамжан ябана. Жэшээлхэдэ, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай Герой, командир К. Гребеннигэй нэрэ орон соомнай мэдээжэ болонхой. Мүнөө тэрэнэй хүбүүн нэгэ частиин штабые толгойлжо, өөрынгөө уялганuудые эрхим һайнаар дүүргэнэ.

Дайнай һүүлэй жэлнүүдтэ совет хилэ сахигшад социалис гүрэнүүдэй хилэ сахигшадтай хани барисаатай, суг хамта эб найрамдалай, зол жаргалай гуламтые нэрэтэй түрэтэйгөөр сахижа байна.

НЮТАГАЙ ХҮН ЗОНТОЙ МАНАЙ СЭРЭГШЭД ХАЛУУН ХАНИ БАРИСААТАЙ

Манай сэрэгшэдэй алдарта уг заншалай нэгэн—нютагай арад зонтой халуун хани барисаан. Энээн соол манай хүсэн, найдал. Хилын хажуугаархи тосхон, аул, кишлагуудай хүн зон манай сэрэгшэдтэ хододоо туһалжа байдаг.

Хүдэлмэрилэгшэ Н. А. Михайлова хилэ эбдэгшэдэй замые эрэлхэг зоригтойгоор хаагаа. Дайсад ой соо ганса эхэнэртэй уулзаад, тэрээнһээ хилэ ошоһон харгы зам һурагшалба. Нүхэр Михайлова энэ танигдаагүй хүнүүдые һэжэгтээ абажа, тэдэниие буруу тээшэнь эльгээгээд, энээн тухай хилын харуулшадта дары дуулгаба. Иигэжэ дайсад баригдаа. Иимэ жэшээнүүдые тоолохо болоо һаа, тон олон байха. Үнгэрэгшэ жэлдэ хилэ эбдэгшэдэй дүрбэнэйнь нэгэ хуби арадай дружиннигуудай болон бэшэшье эрэлхэг хүнүүдэй туһаламжаар баригдаһан байна.

Нютагай арад зоной эгээл эдэбхитэйшүүл правительствын шагналаар шагнагдаа. Иигэжэ манай сэрэгшэд арад зонтойгоо хани халуун барисаатай байһандаа, дайсадые Эхэ оронойнгоо дэбисхэр дээрэ табинагүй.

***

КПСС-эй Центральна Комитет манай сэрэгэй улам бэхижэн, Эхэ оронойнгоо хилые бүри нягтаар, хёрхоор сахиха хэрэгтэ анхарал ехээр хандуулна.

Ногоон малгай үмдэһэн сэрэгшэд амгалан ажал эрхилжэ байгаа совет арадаа аюулта дайсадһаа хамгаалан, Эхэ оронойнгоо нангин хилэ дээрэ эрэлхэгээр хододоо зогсожо байхал.

(ТАСС).

Уран зурааша В. Жарниковай плакат.

ТАСС-ай фотохроники.

Бүхэсоюзна эстафетынхид Москва хүрэжэ ерэбэ

МОСКВА, майн 25. (ТАСС). Комсомол залуушуулай Бүхэсоюзна эстафетэ СССР-эй хилые зубшан 39 үдэр, һүни соо үргэлжэлбэ. Энэ эстафетэ хилэ хамгаалдаг сэрэгшэдэй 45 жэлэй ойдо зорюулагдаһан байгаа. Эстафетэдэ хабаадалсагшад Эхэ оронойшнай хилые һонор һэргэгээр хамгаалагшадай түрүүшүүл болоно. Тэдэнэр апрелиин 14-дэ холын хойто Заполяри болон Алас-Дурна зүгһөө эстафетээ эхилээд. эгсэ 28 мянган километр ябаба. Үсэгэлдэр эстафетэ абажа ерэһэн группанууд Москва хүрэбэ.

Эхэ оронойшнай ниислэл хото алдарта хилэ хамгаалагшадаа халуунаар угтаа. Эстафетын тугууд пионернүүд болон һурагшадай байшанда абаашагдаһан байна. Эндэ хилэ хамгаалдаг сэрэгшэдэй 45 жэлэй ойдо зорюулагдаһан залуушуулай үдэшэ үнгэрэгдөө. Москвагай залуу хүбүүд, басагадтай хилэ хамгаалдаг солдадууд, офицернүүд болон генералнууд уулзаһан байна.

Энэ үдэшэ дээрэ комсомол залуушуулай Бүхэсоюзна эстафетэдэ хабаадагшад Советскэ Союзай хилые зубшуулан тон хүндэ, тиихэ мүртөө хүндэтэй маршын амжалтатайгаар дүүрэһэн тухай мэдээсээ.

Георгий ДАШАБЫЛОВ

Хилэ сахигшын шүлэгүүдһээ

I.

Ягаарһан тэнгэриин зүйдэл зубшан гүйһэн
Ягаарһан сүл губиин эбхэрһэн үбсүүн.
Яба, алхала хайшаашье — элһэн, элһэн.
Ямаршье һонин дайда гээшэб, хэсүү.

Элһэн далайн долгид — шүлэгэйм мүрнүүд.
Эли тамга дарана минии хүлнүүд.
Эндэ хилэ. Эндэ эрэлхэг хүнүүд.
Эндэ биб. Энэ бодол хүсэлнүүд.

II.

Сэнгэнэ бэшэб. Гартам буу адхаатай.
Сэрэгэй албан. Хилын хуули шанга даа.
Ногоон малгаймни номин хүхэ хязатай
Ногоон нютагыем һануулан байдаг даа.

Хаанашьеб холо, Памир, Саянуудай саана,
Хабтагай Буряад — минии нютаг намжаарна.
Түрэл ороноо хаража сахижа эндэ
Түрэһэн хүбүүниинь алхалнаб элүүр мэндэ.

III.

Энгэр руум элһэ шэдэлээд дахин
Эшхэрнэ «афганец» — галзуу дошхон һалхин.
Нобшо татаад, носоргоно хамхуул шэрүүн.
Нохойдол һиинаад, сүүбэн шоно зэбүүн.

Ажаһуугыт амгалан, эхэ минии нютаг,
Аба эжынэр, нүхэд, минии инаг!
Амгалан тайбаниие эдлэхэ гээшэ арюун,
Амгалан тайбаниие сахиха гээшэ арюун.

IV.

Мүнгэн сасагаар мүшэтэ һүни һажадаг.
Мүндэгэр сээжэеэ Копет-даг аршадаг.
Зүрюу хабсагай шорын үзүүр шэнги,
Зүргэ бүхэниинь бугын субаса шэнги.

Дунда Ази хадатайш, губитайш орон даа,
Дурдам һайхан сэсэг, жэмэсэй орон даа.
Эхэ оромнай үргэн дэлюун хизааргүй,
Эрэлхэг сэрэгшын зориг хүсэл хизааргүй.

V.

О! Фирдоуси! Агуухэ дуушан!
Омогорхол түрүүлһэн шинии «Шах-намэ».
Аму-Дарьяш агуу хүгжэмыеш ашан,
Арал далайгаа оюун дуугаар шэмэглээ.

О! Фирдоуси! Дуулаа һэн гүш «Абай Гэсэрые»,
Омогорхол түрүүлһэн манай юһэн һалаае.
Арад зоноо хамгаалан, унан тэмсэһэн
Алдарта хүбүүд адлил домог суутай һэн.

VI.

Алхаса бүхэмни бата. Буугаа адханам.
Ангама наран аяар дээрэһээ шарана.
Тамга табина элһэн дээгүүр хүлнүүд.
Тамга табин ябтарна шүлэгэй мүрнүүд.

Хаанашьеб холо, Памир, Саянуудай саана
Хабтагай Буряад — минии нютаг намжаарна.
Түрэл ороноо хаража сахижа эндэ
Түрэһэн хүбүүниинь алхалнаб элүүр мэндэ.

...до шэнэ хүн нэ... ...овай фотоэтюд.

Эхэ оронойшнай хилын алдарта хамгаалагшад

ЛЕНИНГРАД, майн 25. **(ТАСС-ай корр.).** Хилэ хамгаалха сэрэгшэдэй Баруун-хойто округой музейн дайшалхы алдар солын таһаг Гүрэнэй хилэ хамгаалалгые байгуулха тухай совнаркомой декредэй фотозурагаар эхилнэ.

Эхэ орондоо хизааргүй үнэн сэхэ, эрэлхэг зоригтой, сухаришагүй хатуу баатаршалга — Совет оронойшнай хилэ хамгаалагшадай 45 жэлэй туршада алба хэжэ байһан бодото гэршэ болоно. Энэ таһаг соо табигдаһан бүхы материалнууд хилэ сахигшадай дайшалхы алдар солын бодото баримта мүн.

Хилэ хамгаалагша Андрей Коробицынай дайшалхы замда зорюулагдаһан тусхай стенд табигданхай. 1927 оной намар гүрэнэй хилые хамгаалжа байһан тэрэ залуу сэрэгшэ 4 диверсантнуудтай тулалдажа наһа бараашье һаа, тэдэниие табяагүй һэн.

Ахалагша политрук А. Д. Гарькавой гэгшын баатаршалга тухай документнүүд выставкэдэ табяатай. 1941 оной июниин 28-да фашистнуудтай болоһон тулалдаа тэрэ толгойлһон байгаа. Найман үдэрэй туршада дайсад урагшаа дабшажа шадаагүй. Юһэдэхи хоногтоо политрук Гарькавой заахан отрядайнгаа сэрэгшэдые сухариха гэһэн захиралта үгөө.

Эхэ оронойшнай урда зүгэй хилэ дээрэ энэ застава оршодог юм. Түрэл оронойнгоо нангин хилые эдэнэр хёрхо найдамтайгаар сахин хамгаална. Эндэ сэрэгшэ бүхэн дайшалхы болон политическэ һуралсалай отличник болонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хилын сахюулшад сүлөөтэй сагтаа уран һайханай концертдэ бэлдэжэ байна.

ТАСС-ай фотохронико.

...ододоо бэлэн

...арадай, партиин, ...ычэй үүсхэлээр ...ан ногоон мал... ...шэд Совет оро... ...е үдэр һүнигүй ...айдаг. СССР-эй ...д гартаа буу ба... ...кэ партиин, Со... ...ельствын дааба... ...оронойнгоо бэеэ ...лые хёрхоор са...

...ехэ ороной хи... ...мянган километр ...сахигшад үдхэн ...үүр сөөрэм, гол ...хада уулын хя... ...бан, ааяма ха... ...уби, ан гүрөөлэй ...агүй тундрада... ...атүй—арад зо... ...бари дүүргэжэ, ...рюусалгатай хү... ...гынь хэндэшье

...сахигшад өөһэ... ...табадахи жэлэй ...е дайшалхы бо... ...скэ дэбжэлтын ...да тэмдэглэжэ ...ай арадтаа, тү... ...партидаа, Эхэ ...сэхээр алба хэ... ...юун Эхэ оро... хархисуудһаа ...атаршалга гар...

...хамгаалгын ...да шалгарһан ...ай баатаршал... ...ительство үндэ... ...орден, медаль... ...а һэн. Ороной... ...гаран хилэшэд ...шагналда хүр...тэһэн байна. Тэдэнэй 100 гаран зүрхэтэйшүүлдэ Советскэ Союзай Герой гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоо һэн. Тиихэдэ байлдаанда шалгарһан сэрэгэй 26 часть орденуудаар шагнагдаа юм. 14 частьда хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоһон байгаа.

Алас-Дурна зүгэй хилэ сахигшадай баатаршалга тухай СССР-эй Оборонын Министр, Советскэ Союзай Маршал нүхэр Малиновский иигэжэ бэшээ һэн:

«Забайкалиин хилэ сахигшадай габшагай бэрхэ талыень хаража баясааб. Эдэнэр ямаршье сагта дайсадта харюу үгэжэ шадахал.... Эдэнэр ёһотойл баатарнууд гээшэ...»

Коммунис парти, Советскэ правительствын үдэр бүриин анхарал оролдолгын ашаар хилэ сахигшад мүнөө үеын шэнэ техникээр зэбсэглэгдээ. Бидэнэр албаяа амжалтатайгаар хэхэ бүхы арга боломжотойбди. Мүнөөдэр, хилэ сахигшадай 45 жэлэй ойн һайндэрые угтажа байхадаа, албаяа бүри һайнаар хэжэ, шэнэ техникэ шудалха, журамаа һайжаруулхабди гэжэ арад болон партидаа тангаригланабди.

Хилын сэрэгүүдэй 45 жэлэй ойн һайндэрые угтуулан дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүлэн соогуур манайда замай залуурлшад болоһон подразделени, заставанууд бүри ехэ амжалта туйлаа. Нүхэд Федоров, Поприядухин, Вшивков, Петров, Абрамов гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг сэрэгшэд алдар еууда гаранхай.

Манай ороной алдарта сэрэгшэд арадтаа суг ябажа албаяа хэдэг байна. Тэдэнэр нютагай партийна, советскэ, комсомолой эмхинүүдтэй ажал хүдэлмэреэ нягта холбоотойгоор ябуулдаг. Хилын сэрэгүүдэй 45 жэлэй ойдо зорюулагдажа, СССР-эй бүхы хилэ зубшуулан үнгэрэгдэһэн бүхэсоюзна комсомол залуушуулай эстафетэ энээниие гэршэлнэ. Эстафетэ дамжуулагшадай угтамжада зорюулагдаһан олониитын хабаадалгатай митингнүүд хаа хаанагүй үнгэрэгдэжэ, концерт, зугаа наадан дэлгэрдэг байгаа.

Гүрэнэйнгөө хилые бата найдамтайгаар һэргылэн хамгаалха хэрэгтэ орон нютагуудай ажалшан арад түмэн хилэ сахигшадта туһаламжа үзүүлдэг байна.

Т. Олоев,
хилэ сахигша.

Н-скэ заставын хилэшэд үдэр бүхэндэ байлдаанай һургуули хэжэ, дайшалхы мэргэжэлээ улам дээшэлүүлнэ.

Уг заншалта алдарта түүхээрээ энэ застава баян. Эндэхи часть Дайшалхы Улаан Тугай, Александр Невскиин, Улаан Одоной орденуудаар шагнагданхай юм.

Мүнөө совет хилын харуулшад хилын сэрэгэй байгуулагдаһаар 45 жэлэй ойе дайшалхы болон политическэ һуралсалдаа шэнэ амжалтатайгаар угтаба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хилэ хамгаалагшад харуул дээрэ. Сержант Юрий Зыбин (баруун гарһаа) рядовой Владимир Погребных хоёр.

ТАСС-ай фотохронико.

Иимэл юм нүхэрэйм ажабайдал...

Би нютагайнгаа нэгэ хүбүүнэй ажабайдал тухай хөөрэхэ гэжэ шиидээ һэм. Энэ нүхэрни олоншье гутал элеэгээгүй, халуун шүлүүшье долёогоогүй хүн, совет залуушуулай юрын нэгэн. Тиимэшье һаань, сэхыёнь хэлэхэдэ, тэрэнэй ажабайдал харуулха хүсэлэнтэйб.

Нүхэрни булэ соогоо эгээ ахань. Дүүнэрынь гэхэдэ, аяар таба. Эхэнь—гэрэй эзэн эхэнэр. Үри үхибүүдэйнгээ хубсаһа хунар оёдог, хадхадаг. Эгээл гурбан багашуулаа һургуулида эльгээдэг. Митя гэжэ хүбүүниинь сэрэгэй албанда. Митиин аха Толя түрэл колхоздоо ажалладаг.

Эсэгэнь? Аяар арбаад жэлэй саада тээ шуһата дайн үнгэрөө һэмнай, тиихэдэл зургаан нялха хүбүүдэй эсэгэ—Дагба Митриков дайнда унаа бэлэй. Тиибэшье тэрэ шуһата дайнай үнэһэ тооһон хэды хүнэй зүрхэн соо заяандаашье эдэгэшэгүй шарха болоод, һанаа бодол, этигэл, найдал тамалан байдаг бэ! Хэлэшэгүй!

Дайнай тэрэ хүшэр үедэ, һүүлдэшье, энэ эхын үри хүүгэдээ үргэжэ, тэжээжэ һуухадаа бодоһон бодолыень залтажа татаа һаа, юртэмсые хэды дахин бүһэлхэ байгааб. Хайратай даа, инаг манай эжынэр!

...Хүшэрхэн байгаа һэн тэдэнэй булэдэ. Володя дүүнэрээ хооллуулхын тула хэды хабар тарялангай талмай хээлэжэ хоолос түүдэг, суглуулдаг байгааб! Теэд яахабши?

Мүнөө манай шанха оройдо наран мандана. Түрэл һайхан Түнхэндэм оршодог Галба тосхоной зүүн үйлсэдэ нэгэ томохон гэр ербынэ. Мандаһан наранай элшэ туяагаар сасаран, тэрэ гэрэй сонхын шэлдэ туяад наадан байхада, зургаан хүбүүдэй Дари эхын сэдьхэл дүүрэн тэниглэн болодог. Үргэһэн хүбүүдынь хэһэн ажал хүдэлмэреэрээ ерээдүйгөө улам дүтэ болгожо байна ха юм. Володиин эхэ бэритэйл болохо саг болзороо хүлеэн байна ёһотой. Тиигэншьегүй яахаб даа.

— Тэрэ нүхэр хүбүүнэйш манай хамтын хэрэгтэ оруулһан хубита хэр зэргэб?—гэжэ асуужа болохот. Иимэ асуудалда харюусаха ехэл дуратайб.

Нүхэр хүбүүмни солбон бэрхэ хүн. Дархагар томо бэетэй. Баабгайн һабартал, аржагар томо гарнууд. Сэлмэг хурса энэрхы нюдэтэй. Эдэ бүгэдэнь ямаршье хүниие татан байдаг. Эсэгынгээ ажалые эдир багаһаан халажа абаһан, тиимэһээл арайхан гэжэ долоон класс дүүргэһэн юм. Табан дүүнэрээ эхэтэеэ хамта үргэлсэжэ, тэдэнэйнгээ хүлые дүрөөдэ, гарыень ганзагада хүргэлсөө.

Володя сэрэгэй албанһаа бусаһаар оройдоол жэл хахад шахуу болобо.

Нүхэрни албан сэрэгһээ бусаад, хүгжэн байгаа колхозойнгоо ажахыда хамсыгаа шуун хүдэлһэниинь нютагаархиндам мэдээжэ байха. Автомашинын шофёроор хүдэлхэ хэды эрмэлзэлтэйшье һаань, «Восточные Саяны» колхозой Галбайн таһагай тракторна бригадые ударидагша Буянта Жалсараевич Бухаевай: «Трактористаараа дахин ажаллыш даа» гэхэдэнь арсаагүй һэн. Володя сэрэгтэ мордохынгоо урда «булад хүлэгые» жолоодогшо байһан юм. Сэрэгэй албанда байхадаа, автомашинын жолоошын үнэмшэлгэ абаһан байха... Володя аха нүхэдэйнгөө гүйлтаһаа арсангүй, дахинаа тракторай жолоо баряа бэлэй.

Тэрэ гэһээр жэл үнгэрбэ. Үнгэрһэн жэлэй хугасаада колхоздоо дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүнгөөр түрүү һууринуудай нэгые эзэлээ. Володиин амжалта туйлаагүйдэ, хэн туйлаха болоноб? Иимэл даа танил нүхэрэйм ажалайнь түрүүшын илалтанууд.

Нүхэрни олониитын ажабайдалда абьяастайгаар хабаададаг юм. Түрэл тосхондоо мүнөө жэл баригдаһан клубай даагша болоо һэн. Мүн комсомолой эхин организациин секретаряар һунгагдаа. Энэ даалгабариһаа гадна, машинаяа заһабаридаг байгаа. Ямар эсэшэ сусашагүй нэтэрүү зүрхэтэй хүн гээшэб, сохом гайхахат. «Ой, эсэшэнэб, хашартайл байна даа»,—гэжэ хэлэхыень дуулахагүйт.

Иигэжэл хүдөө нютагтамнай коммунис байдалай ёһо заршамууд Володя шэнги түрүү хүбүүдэй ашаар нэбтэржэ байнал.

Энэ багахан зураглалаа түгэсхэхэм даа. Теэд энээндээ нэмэри болгон, стол дээрэм хэбтэһэн нүхэрэйнгөө захяа бэшэгтэй таанадые танилсуулха хүсэлтэйб. Энэ бэшэг Владимир Митриковһээ һаяхан ерээ юм.

«Нүхэрни, намайе һая комсомолой комитедэй секретарь болгон һунгаба. Теэд хүдэлмэридөө үшөө хам ороодүйб. Шэнэ һунгагдаһан комитедтэмнай яһала бэрхэ хүбүүд бии: ветврач Намсарай Манзаев, Галбайн һүнэй фермые даагша зоотехник Нима Ивахинов, колхозой ахалагша агроном Владимир Матхеев, клубые даагша Жалсан Ангархаев, залуу тугалшан Аюша Баторов. Иимэ хүбүүдээр һанаһанаа хэжэ, һарбайһанаа абамаар лэ бэзэ! Бидэшни хабарайнгаа тарилгада бэлдэжэ, «комсомолой прожектор» эмхидхээд байнабди. Хэрбээ хабарай тарилгые болзортонь дүүргээ һаа, һайн гэгшын спортивна мүрысөө үнгэргэхэбди. Айлшалыш. һонин байхал...» Теэд би Володя тухай бэшэхээ хэды заббдабашье, имагтал хабарай нэгэ үдэр эрмэлзэл хүсэлөө гүйсэдхэхэб. Хүдөө нютагтамнай хабарай хүдэлмэри үргэн далайсатайгаар амилжа байнхай. Тиидэл нүхэрни үнэһэн малгайгаа абангүй ажиллажал ябана ха юм.

Амжалта хүсэнэб, Володя нүхэрни!

Владимир Сыренов,
студент.

БУРЯАД ҮНЭН

3-дахи нюур.
1963 оной майн 28.

Шэнэ номууд

РЕСПУБЛИКЫНГАА ҺАЙНДЭР УГТУУЛАН

Буряадаймнай номой хэблэл 40 жэлэйнгээ ойн һайндэртэ зорюулжа, ямар номуудые уншагшадтаа бэлэглэхээ байнаб гэһэн асуудалтайгаар тэрэнэй главна редактор нүхэр Дугаровта хандабабди. Тэрэ иигэжэ харюусаа:

— Ойн һайндэр болотор хамта дээрээ 212 хэблэлэй хуудаһатай 21 ном хэблэгдэн гараха. 40 жэлэй хугасаанда Буряад оронойнгоо промышленность, хүдөө ажахы, соёл болбосорол, эрдэм наукын, һургуулиин болон элүүрые хамгаалха талаар хүгжэн һалбарһые харуулһан **«Ерээдүй руу алхалнал Буряаднай»** гэжэ нэрэтэй ном хэблэгдээд, худалдаанда гаранхай. Тус ном соо Б. Р. Буянтуев, Г. Ш. Раднаев гэгшэдэй «Буряадай АССР-эй промышленность, транспорт болон хэлхээ-холбооной хүгжэлтэ», Б. А. Аюшиев Л. Я. Егорова хоёрой «Буряадай АССР-эй хүдөө ажахы», Ц. О. Очировай «Совет Буряадай соёл болбосоролой болон эрдэм наукын һалбаран хүгжэлтэ», С. Г. Дугаровай «Совет Буряадай арадай гэгээрэл», В. Р. Бояновагай «Буряадай ажалшадай элүүрые сахин хамгааалалга» гэһэн статьянууд ороһон байна. Тэдээн соогоо Буряад оронойнгоо ямар амжалта туйлаһан, гэрэлтэ ерээдүй тээшэ алхалан ябаһан тухай авторнууд тодо һонороор бэшэһэн байна.

Манай бэлигтэ уран зохёолшо Чимит Цыдендамбаевай **«Буряад басаган»** гэжэ повесть-поэмэ ород хэлэн дээрэ хэблэгдээ.

Захата болонхой зохёолнуудай тоодо **«Буряадай уран зураашадай мастерскойнуудаар»** гэһэн ном оролсохо. Номой урид хэлэгдэһэн үгыень И. И. Соктоева, С. М. Мунгалова гэгшэд бэшэхэдээ, уран зохёолой болон искусствын декадын Москвада үнгэргэгдэһэнһөө хойшо гурбан жэл соо ямар хүдэлмэринүүд хэгдээб, тэдээндэ тобшохон мэдээнүүдые үгэнэ. Каталогыень К. Б. Шулунова бүридхэбэ. Уран зурагайнь бүлэгтэ 16 бүтээлнүүд харуулагдана.

Тусхай шугам хэрэглэжэ зуралгын бүлэгтэ (графика) 10 уран зураашадай зохёолнууд табигданхай. Е. И. Неволинагай «Һаалишан», А. Н. Сахаровскаягай «Ёохор», Гэсэр тухай зурагууд һонирхолтой. Номой гар урлалай бүлэгтэ Г. Г. Васильевай «Дуун» «Ургашан», Б. Г. Зодбоевой «Ангуушадай хатар» гэһэн бүтээлнүүд харагшадые һонирхуулхань дамжаггүй.

«Буряадай дүрсэлэн харуулгын искусство» гэжэ нэрэтэй ном түрүүшынхеэ хэблэгдэбэ гээшэ. Номдо ороһон статьянууд, материалнууд, публикацинууд уран зураашадай болон гар урлагшадай хүдэлмэринүүдые үргэн олоной анхаралда табихаһаа гадна, заримыень шэнжэлхэ талаар туршалта хэһэн байна. Энэ зорилгоёо тус ном дүүргэжэ шадаа ха. Г. Е. Павловай «Түрүүшын декадаһаа хоёрдохидо хүрэтэр», «Р. С. Мэрдыгеевэй творчество», А. В. Тумаханиин «Буряадай мүнөө үеын гар урлалай искусствын асуудалда», «Түрэл нютагаа магтан дуулагша», И. И. Соктоевагай «Буряадай уран зураг 1920-оод онуудта» Е. А. Панкратовагай «Ц. Сампиловай «Талын инаг дуран» зураг», «Ц. С. Сампиловай монгол зурагуудайнь альбом» гэһэн статьянууд номдо оронхой.

Материалнууд ба мэдээнүүд гэһэн бүлэгтэ Г. Ленхобоев, К. Герасимова гэгшэдэй «Оронгын уран гартад» А. В. Тумаханиин, «П. П. Хороших гэгшын өөрынь сан», И Е. Тугутовай «Һургаал абамаар выставкэ» гэжэ нэрэтэй статьянууд хэблэгдэнхэй. «Буряадай уран зураашадай гол зохёолнууд Улаан-Үдэ хотын хизаар ороноо шэнжэлхэ музейдэ» гэһэн каталок К. Б. Шулунова, П. Р. Гомбожапов гэгшэд тус номдо оруулаа.

Дээрэ хэлэгдэһэн номууднай худалдаанда гаранхай бшуу даа. Республикынгаа 40 жэлэй ойн һайндэр болотор гаргагдаха номуудые нэрлэн доро дурдая. Майор Е. Криченивкер уран зохёолшо Д. Хилтухин хоёрой **«Баатаршалга харуулһан хүнүүд»** гэжэ ном гараха. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда эрэлхэг зоригой шэн габьяа харуулжа, геройн нэрэ зэргэдэ хүртэһэн Буряадай 24 баатарнууд тухай очеркнуудһаа согсолбори бүридэнхэй юм.

«Буряад шүлэгэй дээжэ» гэһэн поэзиин антологи һаяар худалдаанда гарахаар хэблэгдэжэ байнхай. Аха заха поэдүүдэй зохёолнуудһаа эхилээд, мүнөөдэр поэзиин үүдые зүрхэтэйгөөр татажа ороһон залуу бэшэгшэдэй шүлэгүүд антологидо хэблэгдэхэ.

Б. Санжин, Б. Дандарон гэгшэдэй **«Заяанай зам»** повесть сооһоо буряадуудай хайшан гэжэ 300 жэлэй саада тээ ород гүрэнтэй хамжаһан тухай уншахат. Б. Буянтуев, В. Дерюгина, Г. Раднаев гэгшэдэй **«Буряадай ажахын очерк»**, А. Золтоевой **«Буряад сэрэгшэд Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай фронт дээрэ»** гэһэн номууд бэлдэгдэнэ. Уран зохёолшо Н. Г. Балданогой шэлэгдэмэл зохёолнуудайнь ном республикын 40 жэлэй ойдо мүн лэ зорюулагданхай юм.

«Хүндөөр олдоһон алтан» гэжэ номой автор И. Никитин уншагшадаа байгаалиин баялигые бэдэрэгшэдэй ажабайдалтай танилсуулха хүсэлэнтэй.

Ажалай баатарнуудые домоглон дуулаһан очеркнууд нэгэ ном болгогдоо, **«Түрүү зэргэдэ»** гэһэн гаршагтайгаар хэблэгдэхэнь. Уран зохёолшод С. Ангабаев. А. Жамбалдоржиев болон бусадай очеркнууд орохо. Мүн ород очеркнуудай ном бэлдэгдэнэ. **«М. Н. Ербановай статьянууд ба хэлэһэн үгэнүүд»**, **«Буряадай АССР-эй бии болоһон намтар»**, **«Ородой түрүүшын революциин уеэрхи Буряадай национальна—сүлөөрэлгын хүдэлөөн»** гэһэн номууд хэблэлһээ гарахаар хараалагдана.

Республикымнай 40 жэлэй ойн һайндэртэ зорюулагдаһан номуудай зарим тэдыень энээхэн хөөрөөндөө дурдабабди.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: республикынгаа 40 жэлэй ойн һайндэртэ зорюулка, Буряадай номой хэблэлэй гаргаһан номууд.

Хойто Байгалдаа суурхана

Шэмэрүүн жабартай үбэл сэнхир хүхэ мүльһэн хушалтата Байгал дээгүүр мотоциклтай хүн сахилгаан шэнги түргөөр зурагашана. Үбэлэй һулахан элшэтэй наранай туяада мотоциклай доро һоо сэсэрһэн мүльһэн һолонготон, агаарта тогтошоходол гэнэ. Тэрэ хүмнай саб сагаан хубсаһатай харагдаа һэн... Тиихэдээ Байгал далайн хойто үзүүртэ хаб загаһа агнажа ябаһан байба. Хойто Байгалай аймагаархин республикынгаа 40 жэлэй ойн угтамжа мүрысөөндэ хабаадалсан, далайн ангай үнэтэ өөхэ тушааха түсэбөө 150 процент дүүргэхэ зорилго табинхай.

...Тэрэ хүмнай үе үе болоод лэ дурамаар шэртэнэ. Нюур дээгүүрнь гэнтэ баярай тэмдэг үзэгдээдхибэ. Хэбэрынь, хаб загаһан харагдаа хаш. Һалхинайнь доодо талаһаа дүтэлхэ гэжэ шиидэһэн янзатай, маряашоод байба. Хаб загаһанай нюдэн заримдаа дурамһаашье дүтүүгүй хурса, шэхэниинь айхабтар һонор юм гэжэ хэлсэдэг шуу. Хаб загаһа шархатуулаад мүльһэн доро һоо абахам гэжэ дэмы. Тиимэһээ энэ ангые агнагшад түргэн мэргэн буушад байха зэргэтэй. Ангуушанай иимэ мэргэжэлые «Победа» колхозой гэшүүн Владимир Нардуев шудаланхай юм. Хаб загаһа агнагшад үдэрэй 2—3-ые барижа асарбал, ехэл урагшатай ябаһан тоотой байдаг. Гэхэ зуура Владимир Нардуев эртүүр үдэрэй долоон хаб загаһа бариһан байха. Республикынгаа 40 жэлэй ойдо бэлэг болгон, хаб загаһа элээр барихыень Байгалай загаһашадта хүсэе.

Д. Цыренов.

Үнгэрэгшэ амаралтын үдэр футболоор республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилһэн мүрысөөнэй ээлжээтэ уулзалга болоо. Эндэ «Торпедо» болон Сэлэн-Дүмын командунууд наадаһан байна. Наадан ай нэгэдэхи, хоёрдохишье хахадта «Торпедо» бүлгэмэй футболистнууд шадамар бэрхээр наадаа гэжэ тэмдэглэлтэй. Наад анай түрүүшын хахадта «Торпедын» добтологшод хоёр бүмбэгэ нүгөөдүүлэйнгээ ворота руу сохижорхёо.

Нааданай хоёрдохи хахадай һаял эхилээд байтар Сэлэн-Дүмын команда бүмбэгэ эдэнэрт... Теэд «Торпедын... нууд талмайн т... сохигдоһон бүмб... бэедээ дамжуула... урагшаа сүмэрж... бүмбэгэеэ оруул... дүүрэхэ багта э... нэжээд бүмбэгэ б... оруулалсаа. Тииг... бэрхээр, техникэ... наададаг «Торпед... очко өөртөө бэш...

Зураг дээрэ: ... добтологшод сэл... воротогай дэргэд...

Л. Хайдур...

Сочидо шатарай фести... болохо...

Сочидо майн 31-дэ шатараар мүрысөөн эхилхэнь. Тус мүрысөөндэ долоон оронуудай гроссмейстернууд, мастернууд хабаадалсаха болоно. Дэлхэйн чемпионой нэрэ зэргэ хоёр удаа—1850, 1908 онуудта буляалдаһан Михаил Иванович Чигориной дурасхаалда зорюулагдаһан уласхоорондын энэ мүрысөөн Советскэ Союзда гурбадахяа үнгэргэгдэхэнь.

Чигориной нэрэмжэтэ уласхоорондын түрүүшын мүрысөөндэ гроссмейстер М. Ботвинник эрхимлэһэн байгаа. Хоёрдохи һууриие гроссмейстер В. Рагозин, гурбадахи, дүрбэдэхи һууринуудые гроссмейстернүүд В. Смыслов, И. Болеславский гэгшэд эзэлһэн домогтой.

Мүнөө жэлдэ үнгэргэгдэхэ мүрысөөн ородой м... таршанай наадаж... жэлэйнь ойтой т...

Эхилхэеэ байгаа... дэ дэлхэйн экс-ч... Смыслов, гросс... Л. Полугаевский... мастернууд Н. К... Антошин, А. За... хабаадалсаха ба...

Тиихэдэ Чех... гроссмейстер Л... Венгриһээ И. Би... боцов Болгариһаа... К. Робач гэгшэд... сөөндэ ерэхээр... Мүн Югослави, ... мэдээжэ мастерн...

уласхооронд...

Сагай уларил

Улаан-Үдын гидрометобсерваториин мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр республика доторнай үүлэтэйшэг байха, урда аймагуудта бага зэргэ хура бороо орохо. Баруун зүгһөө секундын 3—7 метрэй һалхин бууха. Улаан-Үдэ городто үглөөгүүр 7—9, үдэртөө 21—23 градус дулаан болохоор багсаагдана.

Майн 29—30-най үдэрнүүдтэ республика дотор үүлэтэйшэг байха, зарим нютагуудта бороо орохо. Баруун хойто зүгһөө һулаханаар һалхилха. Һүниндөө хойто аймагуудта хоёр градус хүйтэнһөө 3 градус хүрэтэр дулаарха.

Һонирхолтой лекци

Доржо Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай дээдэ һургуулиин багша, түүхын эрдэмэй кандидат Геннадий Доржиевич Басаев «Буряадай АССР-эй 40 жэлэй ойдо» гэһэн лекци үсэгэлдэр «Бурстрой» трестын управлениин хүдэлмэрилэгшэдтэ уншажа һонирхуулба.

Республикынгаа үнгэрһэн 40 жэлэй туршада промышленность, соёл болбосоролой болон бусадшье һалбаринууд дээрэ амжалта туйлаһаниие һонирхолтой баримтануудаар тэмдэглэн гэршэлбэ. 1923 ондо Яруунын, Хориин, Хэжэнгын аймагуудаар хамта 14 коммунистнар байһан. Тиихэдэ бүхы зонойнь 18 хүнэй нэгэниинь лама байһан гэжэ лекторэй хэлэхэдэ суглаагшад ехэтэ һонирхоо.

Урда үдэрнь Буряадай түрүүшын революционернүүдэй нэгэн Ербанов тухай лекци эд хэрэгсэлнүүдэй тресстройн хүдэлмэрилэгшэдтэ уншаба.

Лектор Басаевта баяр баясхалан хүргөөд, саашадаа манайда ерэдэг байхыень найданабди.

А. Шулунов.

АГЫН ҺОНИН

Коммунис ажалай колхоз...

Коммунис ажалай хүдэлөөнэй түрүүшүүлэй Бүхэсоюзна зүблөөндэ хабаадагшадай хандалгада харюу болгон Агын округой Хара-Шэбэрэй сомоной Кировэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд коммунис ажалай болон ажабайдалай колхоз гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдээ хүртэхын түлөө оролдоё гэжэ мэдүүлээ. Тиигэжэ тус колхозой гэшүүд Шэтын область дотороо эгээн түрүүлэн коммунис мүрысөөндэ оролсожо, ажал, хүдэлмэреэ коммунис ёһоор эмхидхэжэ эхилбэ. Колхозой энэ үүсхэл КПСС-эй хүдөөгэй обкомой бюрогоор һайшаагдаа. Область дотор коммунис мүрысөөнэй шэнэ долги эбхэрүүлһэн тус колхозые СССР-эй Верховно Соведэй депутат нүхэр Б. И. Мажиев хүтэлбэридэг юм.

Кировэй нэрэмжэтэ колхоз областиин томохон ажахынуудай нэгэн болоно. Нийтынь ажахы 52 мянган хониһоо, 11 мянган га элдүүриин газарһаа бүридэнэ. Колхоздо 42 трактор, 32 автомашина, 21 комбайн тоологдоно. Колхознигуудай гэр бүхэндэ радио, зайн гал, телефон оруулагданхай, газетэ, журнал абтадаг. Энээнһээ гадна 400 хүнэй һууритай гоё һайхан Соёлой байшан, найман жэлэй һургуули, 35 оронтой больница болон бусад барилганууд тус колхоздо бии.

Коммунис мүрысөөндэ оролсоһон тус колхозой гэшүүд хамтынгаа суглаан дээрэ иимэ тангариг һургаал абаа. Ажал хүдэлмэридөө шэнэ түрүү юумэ хэрэглэжэ, гаргаша багатайгаар, һайнаар, эмхи гуримтайгаар ажаллаха, 35 наһа гүйсөөгүйшүүл найман жэлэй, дунда һургуули дүүргэхэ, хүн бүхэн партийна, комсомолой, механизаторнуудай һуралсалда хабаадуулагдаха.

Коммунис ажалай колхоз гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө бригада, фермэ, звено, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, соёл гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэд, гэр бүлын бүхы гэшүүд хабаадалсажа, эгээн түрүүлэн эдэнэртэ коммунис ажалай ударник, бригада, фермэ гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдохо болоно.

Ажалай үльгэр жэшээ харуулжа, Коммунис мүрысөөндэ шалгаргшадта коммунис ажалай ударник гэһэн нэрэ зэргэ хамтын суглаанай шиидхэбэреэр олгогдохо. Энэнь Агуу ехэ Октябриин һайндэр бүхэндэ согсологдохо. Хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэгшэд «Ажалай алдар солын дэбтэртэ» бэшэгдэхэ байна.

Коммунис ажалай бригада, ударнигуудай ажалай алдар солын һайндэр жэл бүхэндэ — июнь һарада зарлагдаха.

Тэрэшэлэн соёл гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй мүрысөөнэй гурим тогтоогдоо.

Зугаалайн спортсменүүд магтаалтай

Россин Федерациин 16 мянган колхозуудай спортын бүлгэмүүдэй дунда 1962 ондо спортын болон физкультурна хүдэлмэри һайнаар ябуулагшадай мүрысөөнэй дүн һаяхан гаргагдаба. Зугаалайн сельсоведэй Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой спортын коллектив тус мүрысөөндэ эрхимлэжэ, түрүү һуури эзэлбэ. Колхозой Соёлой ордондо спортын шамбайшуулда Россин Федерациин дамжуулгын Улаан туг барюулгада зорюулагдаһан баяр ёһололой үдэшэ үнгэргэгдэбэ. Республикын хүдөө ажахын министерствын, хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэхэ профсоюзай хүдэлмэрилэгшэдэй ЦК-гай, «Урожай» бүлгэмэй Центральна Соведэй зүгһөө дамжуулгын Улаан туг барюулхаар ерэһэн «Урожай» бүлгэмэй Центральна Соведэй түрүүлэгшын орлогшо нүхэр П. П. Кобызев суглаарагшадай нэрьемэ альга ташалган доро хүндэтэ тугые барюулба.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой стадион спортсменүүдэй мүрысөөндэ бээ һорихо элдэб олон секцинүүдтэй. Гансахан 1962 ондо зуу гаран спортсменүүд разрядтай болоһон байна. Тэдэнэй дунда столой теннисээр РСФСР-эй чемпион болоһон Ц. Галданова, РСФСР-эй олон гүлөөлэгшэдэй дундаһаа велосипедээр шалгарһан Ц. Цыренова, спортын олон янзын зүйлнүүдээр областиин чемпион болоһон Д. Батоев, Е. Бадмаев, М. Гармаев болон бусад бии.

Б. Дамдинжапов.

Хилын саанаһаа

Хани барисаанда зорюулагдажа, Лужникидэ болоһон митинг тухай Кубын газетэнүүд иигэжэ бэшэнэ

ГАВАНА, майн 25. (ТАСС). Фидель Кастрода Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргын олгогдоһон тухай, Советскэ Союзай болон Кубын Республикын арадуудай хани барисаанда зорюулагдажа, Москвада болоһон тон ехэ митингдэ Гаванын бүхы газетэнүүд гол анхаралаа хандуулна.

«Фидель—Советскэ Союзай Герой», «Тэрээндэ Ленинэй орден барюулагдаба», «Совет арад Кубатай хамта урагшаа дабшана», «Фидель: Советскэ Союзай болон Кубын хоорондохи хани барисаан үнэхөөрөөл жэшээтэ һайн хани барисаан болоно» гэжэ томо үзэгүүдээр түрүүшынгээ хуудаһые «Нотасиас де Ой» газетэ гаршаглаһан байна.

«Революсьон» газетэ түрүүшынгээ хуудаһые «Кубинско-советскэ хани барисаан мандаха болтогой!» гэжэ гаршаглаа. Энэ гаршагынь улаан үнгэтэйгөөр барлагдаһан байха юм.

Ленинэй нэрэмжэтэ түбэй стадион дээрэ болоһон митингын үедэ Н. С. Хрущевой, Фидель Кастрын хэлэһэн үгэнүүдые хүсэдөөр, Фидель Кастрода Ленинэй орден болон «Алтан одон» гэжэ медаль барюулга тухай, Советско-кубинска хамтын мэдүүлгэдэ гар табигдаһан тухай дэлгэрэнгы мэдээсэлнүүдые бүхы газетэнүүд толилоо. Өөһэдынгөө корреспондентнүүдэй Москваһаа эльгээһэн томо репортажнуудые газетэнүүд толилно.

«Фидель Кастрын аяншалга манай арадуудай хоорондохи аха дүү ёһоной хани барисаае, үгэеэ ойлголсолгые бүри ехээр бэхижүүлээ. Бүхы социалис хани нэгэдэлэй болон дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэлые бэхижүүлхэ хэрэгтэ ехэ туһа нэмэри боложо үгөө»—гэжэ «Революсьон» газетэ онсолон тэмдэглэнэ.

Аб адли һанал бодолтой байба

ПРАГА, майн 25. (ТАСС). Советскэ Союзда нүхэр Фидель Кастрын айлшалжа байһан тухай Чехословакиин хэблэл үргэнөөр бэшэнэ. Советско-кубинска хамтын мэдүүлгын хүсэд текстые гү, али удхыень, Кубаһаа ерэһэн ехэ айлшанай хүндэлэлдэ зорюулагдажа Кремль соо болоһон уулзалга тухай мэдээсэлнүүдые газетэнүүд мүнөөдэр толилоо.

Кубын делегациин Советскэ Союз соогуур хэһэн гайхамшагта аяншалга Лужникидэ Ленинэй нэрэмжэтэ стадион соо эгээн лэ дээдэ шатадаа хүрөө. Эндэ болоһон митинг революционно Кубада совет арадай аха дүү ёһоной хани барисаатайгаар хандадаг, талархадаг байһые элеэр харуулаа гээд «Руде право» газетэ бэшэнэ.

Хоёр талын аб адли һанал бодолтой, бата нэгэдэлтэй байһыень Советско-кубинска хамтын мэдүүлгэ гэршэлжэ үгэнэ гээд «Земедельске новины» гэжэ газетэ тэмдэглэнэ.

Советскэ Союзда Фидель Кастрын аяншалга арадуудай хоорондын эб найрамдалай, хани барисаанай болон харилсаа холбооной түлөө тэмсэлдэ элитэ ехэ туһа нэмэри боложо үгэнэ гээд «Праце» газетэ бэшэһэн байха юм.

Аддис-Абебэдэхи конференци хаагдаба

АДДИС-АБЕБЭ, майн 25. ТАСС-ай тусхай корр. С. Лосев, Р. Серебрянников, Н. Олейников иигэжэ дамжуулна:

Африкын бэеэ даанхай оронуудай гүрэнүүдые болон правительстванүүдые толгойлогшонорой конференци мүнөө һүүлшынгээ үдэр хүдэлмэрилжэ байна. Конференциин үдэрэй заседани хаамалаар үнгэрөө. Делегацинуудта хамаатай хүнүүдэй үгэһэн мэдээнэй ёһоор Африкын нэгэдэлэй документ энэ заседани дээрэ баталан абтаһан байна.

Колониализмые үгы хэхэ, буу зэбсэг хуряаха талаар резолюцинүүдэй проектнүүдые, үндэһэ яһанай илгаа гаргалтые эсэргүүсэн буруушааһан, мүн экономическа асуудалнуудаар резолюциин проектые, ООН-до Африкын гүрэнүүдэй дүүргэхэ үүргэ тухай резолюциин проектые гүрэнүүдые болон правительстванүүдые толгойлогшонор үдэшын түгэсхэлэй заседани дээрэ баталан абаа. Эдэ проектнүүд гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй зүблөөн дээрэ урда тээнь зохёогдоһон байгаа.

Японодо газар хүдэлбэ

ТОКИО, майн 25. (ТАСС). Японой түбэй арал болгшо Хонсюдо мүнөө һүни газар хүдэлөө. Метеорологическа управлениин мэдээсэһэнэй ёһоор газарай хүдэлэлгын эпицентр Ибараки префектурын эрье шадар 40 километр гүнзэгыдэ гэжэ тухайлагдана. Мито, Какиока городуудта—2 балл, Онахама городто—7 балл хүсэтэйгөөр газар хүдэлөө.

Правительствын шиидхэһэнэй ёһоор Бирмэдэ бүхы банкнууд гүрэнэй мэдэлдэ ороо. 18 бирманска, хилын саанахи 14 банк гүрэнэй хиналта доро табигдаба. Зураг дээрэ: № 10 арадай банк. Энээнэй урда тээ Англиин Рангундахи банкын нэгэн эндэ байгаа.

АДН-ТАСС-ай фото.

Бата бэхи нэгэд...

УЛААН-БААТАР, майн 25. (ТАСС). Советско-кубинска хани барисаанда зорюулагдажа, Москвада Ленинэй нэрэмжэтэ түбэй стадион дээрэ болоһон митинг хадаа хоёр арадай аха дүү ёһоор шангаар гараа барилсалга болоно. Энээнииень хэншье таһалжа шадахагүй гээд МОНЦАМЭ агентство мүнөөдэр өөрынгөө шэнжэлэл соо бэшэнэ.

Тус митинг дээрэ Н. С. Хрущевой, Ф. Кастрын хэлэһэн үгэнүүд имагтал социализмын эрхэ байдалда бага болон ехэ оронуудай хоорондо тэгшэ эрхэтэй, аха... рилсаан тогтоогдо... гэршэлжэ үгэнэ, ии... даа али нэгэ тал... дайрадаггүй, харин... дэнэй али бүхы та... шухала нүхэсэл бол...

Хэрбээ үгэеэ ойл... гай батаар баримта... шон байдалые шаха... гоо һаань, револ... Советскэ Союз туһа... бэлэн байна гэжэ н... щевой дахяад хэла... олониитэ һайшаалта...

Оршон байдалые дахяад ша... шанга болгохо дохёо

НЬЮ-ЙОРК, майн 25. (ТАСС). Оттавадахи корреспондентынгээ мэдээсэлые Ассошийэтед Пресс агентство тараагаа. Хойто-атлантическа бүлэглэлэй союзнигууд хоорондын ядерна хүсэнүүд гэдэгэй байгуулагдаха болоһоной бодото зорилгыень энэ корреспондент элишэлһэн байха юм. Иимэ хүсэ байгуулгые НАТО-гой соведэй үсэгэлдэр дүүрэһэн сесси һайшаан баталһан байха юм.

Эдэ хүсэнүүд байгуулагдахадаа Европодохи союзнигуудтаа ядерна зэбсэгэй, мүн тэрэниие хэрэглэлгын талаар США-гай нюусануудаа дамжуулан үгэхэ зам н... рикын дээгүүр туша... һанамжын ёһоор «я... дэсэеэ» хэдэн жэлэй... жэ дамжуулан үгэ... һан болоно гээд АП-... дент бэшэнэ.

Тэрээнһээ гадна, ... хи дайнай һүүлээр ... Баруун Германи ядер... хэ талаар эдэбхитэй ... болоо. Энээнһээ ула... хүсэнүүдые байгуулга... нуудтай харилсааг... дүү шанга болгохо... магад гээд корреспо...

ТУРЦИДАХИ БАЙД...

БЕЙРУТ, майн 25. (ТАСС). Турциһаа эндэ абтаһан мэдээнэй ёһоор, Анкарагай сэрэгэй засагаархид Турцида һаяхан болоһон ушарнууд тухай ямаршье мэдээсэлнүүдые, фотозурагууд гү, али тайлбаринуудые толилхые хориһон байна.

Стамбулай уеэддэхи онсо байдалай түлөө харюусаха ёһотой генерал Йылмазай захиралтаар «Ени Истанбул», «Сон Хавадис» гэжэ хоёр газетые гаргалга хоригдобо. Ушарынь хэд... тухай захиралтые ... дүүргэлтэ болгоогүй.

Бүхы суглаануу... рацинуудые хориха... хи сэрэгэй засаг... захиралта гаргаа. ... һаа үглөөнэй 5 час... харагдадаг зангаар...

Редактор Ц. О. ...

Манай адрес, телефон...

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Ула... ца ЛЕНИНА, 35. Телефоны: редактора—23-67, ... —38-42, зам. редактора — 35-84, секретари... отделов: сельскохозяйственного производства и ... жизни—47-59, 35-14, промышленного производс... ной жизни—48-89, 33-61, корректорская—35-... Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: ... —24-74, советского строительства и быта—34-... ров и писем—25-41, 38-30, информации—32-74 ... 34-05.

гор. Улан-Удэ, типография Министерства ку... Бурятской АССР.

Н00434. Зак. ...